

ΑΛΕΚΟΣ ΒΛ. ΛΕΒΙΔΗΣ - ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ 1965-1976

ASTRA/6

ΑΛΕΚΟΣ ΒΛ. ΛΕΒΙΔΗΣ - ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ 1965-1976

Κείμενο: Νίκος Γ. Ξυδάκης

Αθήνα, Μάιος 2006

Τα σχέδια και οι μονοτυπίες που παρουσιάζονται σ' αυτήν την έκθεση, αποτελούν μέρος της δουλειάς μου από το 1965 ως το 1976. Το 1963 αποφοίτησα από το σχολείο. Στα χρόνια που ακολούθησαν, σπούδασα στο Παρίσι και την Γενεύη και το 1970 γύρισα για μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα.

Για να νιώσει ίσως καλύτερα κανείς αυτές τις εικόνες, θα πρέπει ν' ανακαλέσει ή να φανταστεί την περιρρέουσα ατμόσφαιρα της συναρπαστικής δεκαετίας του '60: την πολιτιστική άνθιση αλλά και την έντονη πολιτικοποίηση και αμφισβήτηση, τον πόλεμο του Βιετνάμ, τον Παρισινό Μάη του '68, τα σοβιετικά τανκς στην Πράγα και βέβαια την Απριλιανή δικτατορία' τη δικτατορία που για επτά χρόνια καθόρισε τη ζωή πολλών ανθρώπων της γενιάς μου και μονοπώλησε τη σκέψη και τη δραστηριότητά μας. Η πλημμυρίδα τής «αντιστασιακής» τέχνης που μας κατέκλυσε στην μεταπολίτευση, με οδήγησε να φυλάξω ό,τι είχα φτιάξει μέχρι τότε στο συρτάρι.

Ο λόγος που εκθέτω σήμερα τα συγκεκριμένα σχέδια είναι γιατί κατά κάποιον τρόπο παραμένουν ζωντανά στο νου μου. Ίσως γιατί περιέχουν συστατικά αυτού που εν καιρώ συστήθηκε και θα ονόμαζα προσωπική μυθολογία, ίσως πάλι γιατί στην αφηγηματική τους αποσπασματικότητα αναγνωρίζω τρόπους που κατά καιρούς αναβιώνουν στη δουλειά μου.

Α.Βλ.Λ.

Τέχνης μαρτυρία

Του Νίκου Γ. Ξυδάκη

Ενα νέφος πλανιέται πάνω από την επταετία των συνταγματαρχών. Παρά τα όσα έχουν γραφεί και ειπωθεί, η πρόσφατη ιστορία είναι ένα νέφος εξωραϊσμού και απωθήσεων. Εξωραϊζεται η αντίσταση, και απωθείται η συλλογική ντροπή. Εως ότου όμως γραφεί ψύχραιμα η ιστορία της δικτατορίας που εξευτέλισε τον εγχώριο κοινοβουλευτισμό και οδήγησε στην απώλεια της Κύπρου, ένας τρόπος να ξαναβλέπουμε τον βίο μας είναι οι προσωπικές μαρτυρίες και οι καταγραφές στην τέχνη. Η ανέκδοτη δουλειά του Αλέκου Λεβίδη φέρει και τα δύο χαρακτηριστικά. Είναι ένα προσωπικό πολιτικό ημερολόγιο, καμωμένο με ζωγραφιές, σχέδια, κολάζ· και είναι το αρχείο του καλλιτέχνη, η περιπέτειά του στις μορφές και τις αφηγήσεις, όπου αποτυπώνεται ολοζώντανη και πλήρης η εποχή. Η εποχή είναι διφυής: στην Ευρώπη, όπου ζωγραφίζεται αυτό το ημερολόγιο, είναι η εποχή των εξεγέρσεων και της αμφισβήτησης, είναι ο καιρός της ποπ. Στην Ελλάδα, είναι η εποχή του ελληνοχριστιανικού kitsch, της κτηνώδους, καίτοι επιλεκτικής, βίας, και του ελαφρολαϊκού. Η ποπ της Δύσης χωράει μέσα της τον Χέντριξ και τον

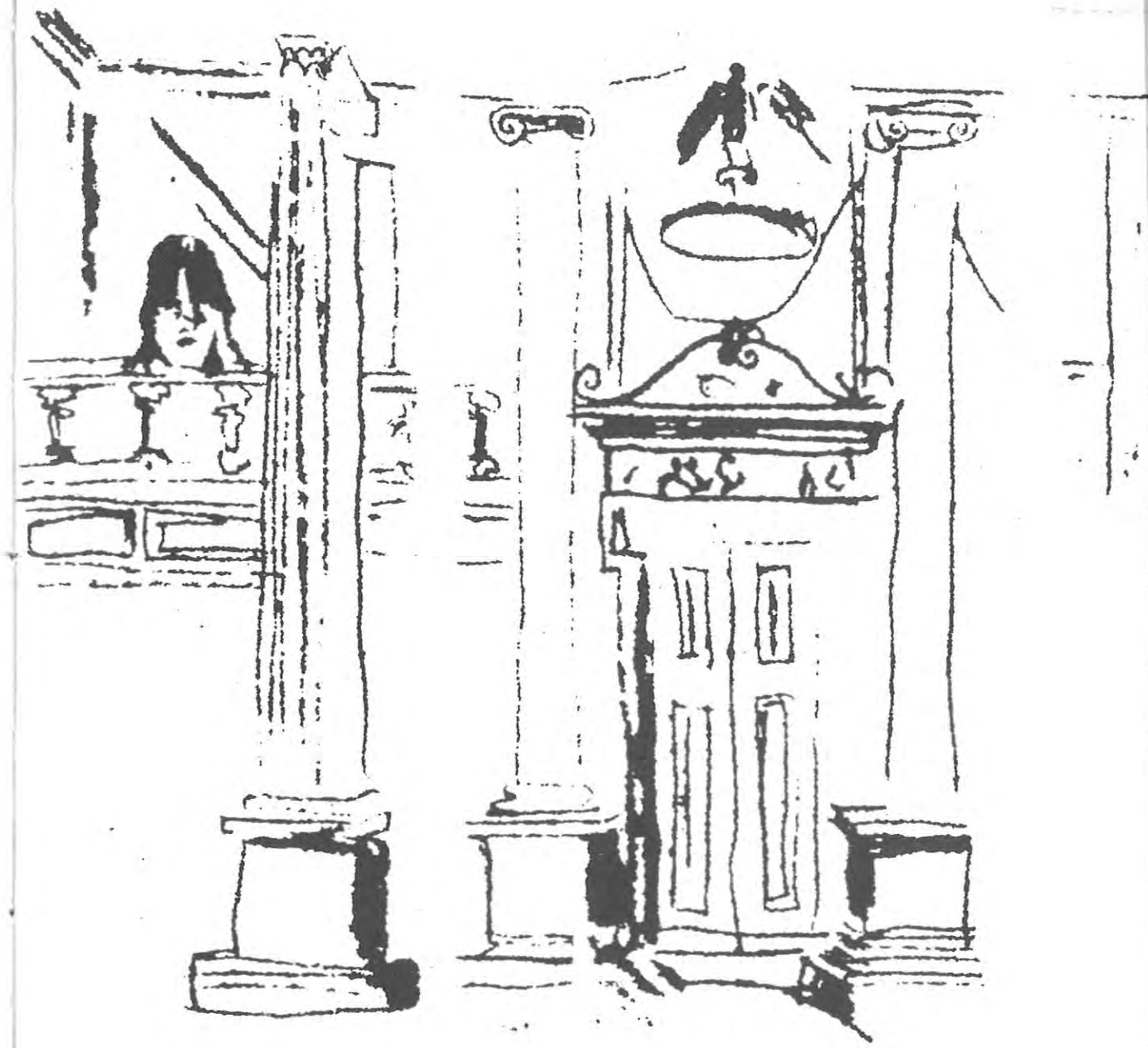
Τσε, τον Γκοντάρ και τους Βιετκόγκ. Η καθ' ημάς ποπ χωράει το παντελόνι καμπάνα, τη μίνι φούστα κι έναν ορισμένο ευδαιμονισμό μεταξύ των νεόπλουτων και του αμέριμνου λαού· κι εκεί περίπου σταματούν οι ομοιότητες. Οι διαφορές περιλαμβάνουν το ΕΑΤ/ΕΣΑ, την Ασφάλεια, τα βασανιστήρια και τα έκτακτα στρατοδικεία· μια ιδιότυπη εκδοχή μεσογειακής δικτατορίας, μπολιασμένη με λατινοαμερικάνικα στοιχεία. Χονδρικά, η μόνη έμπρακτη αμφισβήτηση της δικτατορίας προέρχεται από τη νεολαία, η οποία με υπαρξιακά κυρίως κίνητρα, αλλά και αισθητικά και κουλτουραλιστικά, αντιτίθεται στη γελοιότητα και την κτηνωδία. Το ζωγραφικό ημερολόγιο του Αλέκου Λεβίδη, ενός νέου φοιτητή, αριστερού στην Ελβετία, που δονείται από το πνεύμα του Μάη αλλά και από το πνεύμα της ελληνικής Χαμένης Ανοιξης, αφηγείται, σχολιάζει, καταγράφει αυτό το σύνθετο και ρευστό συγκείμενο. Στις μίξεις του συναντάμε φωτογραφίες, φωτοτυπίες, μονοτυπίες, κόμικς, κινηματογραφικά στορι-μπορντ, σπαράγματα σκηνικών, τραγικές μάσκες, θεατρικούς χώρους, αρχαιοελληνικούς κίονες, νεοκλασικά κτίρια, αποκόμμα-

τα εφημερίδων... Απόηχους Ντε Κίρικο και παραθέματα Γκρέκο. Κι όμως: Η ποικιλία των γραφών δεν πηγάζει από έναν ανέμελο εκλεκτικισμό, αλλά από την ανάγκη να εκφραστεί η ιστορία εν τω γεννάσθαι· η αγωνία του ζωγράφου-αφηγητή είναι άμεσα αντιληπτή, την εισπνέεις μέσα από τους πόρους του φτηνού χαρτιού. Μπορούμε να υποθέσουμε, όχι αβάσιμα, ότι ο νεαρός ζωγράφος δεν έχει κατασταλάξει σε ένα στυλ, εξ ου και η πολυμορφία, αλλά θα ήμασταν πιο ακριβείς αν υποθέταμε ότι το ίδιο το υλικό της εξιστόρησης οδηγεί το χέρι του και του παρέχει τις μορφές και τους τρόπους. Το ζωγραφικό ημερολόγιο συγκροτεί εν πολλοίς μια ποπ της εξέγερσης, της οργής και της οδυνηρής ενηλικίωσης. Συχνά η πίκρα ποτίζει το χαρτί, εισπνέεις μια μελαγχολική στάση ενώπιον της άδικης ιστορίας, ενώπιον του φυσικού πόνου και της ηθικής εξουθένωσης των βασανιστηρίων, ενώπιον του κουρελιασμένου κορμιού. Εδώ ακριβώς σμίγουν ο Γκόγια και ο Ντε Κίρικο, εδώ υποφώσκουν ο Πικάσο, ο Εγγονόπουλος και ο Τσαρούχης· εφιαλτικοί όμως πια... Και πάνω απ' όλα μπορούμε να διακρίνουμε την τέχνη της παράθεσης: το ημερολόγιο ιδωμένο σαν μια ολότητα είναι ένα τεταμένο ψυχικό-πολιτικό docudrama, ντοκιμαντέρ και δράμα μαζί, μονταρισμένο από τα ready mades της

πραγματικότητας και από τις φορτισμένες γραμμές του καλλιτέχνη που μετουσιώνει το ωμό υλικό σε αλληγορία και μύθο.

Υποθέσαμε νωρίτερα ότι ο Αλέκος Λεβίδης στα τέλη της δεκαετίας '60 δεν θα ήταν ώριμος ώστε να διαλέξει ύφος και γραφή. Κι όμως, σε μερικά από τα σχέδια, με το πλεονέκτημα της εκ των υστέρων γνώσης, διακρίνουμε και τον ώριμο Λεβίδη, κυρίως στον τρόπο που οργανώνει τον χώρο, αλλά και στο ύφος του, αυτό που διαπνέει την ώριμη ζωγραφική του: μια προσωπική διασταύρωση κυβισμού και υπερρεαλισμού, πάνω σε χωνεμένο υπέδαφος μεσογειακού νατουραλισμού. Ως εκ τούτου, το αρχειακό υλικό, που δημοσιεύει ο ζωγράφος μετά τόσες δεκαετίες σιωπής, έχει σοβαρό λόγο ύπαρξης και προσφέρεται για πολλαπλές αναγνώσεις. Όχι μόνο υποστασιώνει μια εποχή, το πνεύμα και το πάθος της, όχι μόνο κατορθώνει να μάς μιλήσει και να μας παρακινήσει να ξανασκεφτούμε, αλλά επιπλέον παρέχει μαρτυρία για τον ίδιο τον μάρτυρα-καλλιτέχνη, για την πορεία του και την εξέλιξή του· μαρτυρία για την περιπέτεια μιας γενιάς εντέλει, που δι-αμόρφωσε τη φυσιογνωμία της χώρας, που βάρυνε και ρυτίδισε· και ανασαίνει ακόμη, παρ' όλη τη σκόνη.

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ 1965-1976

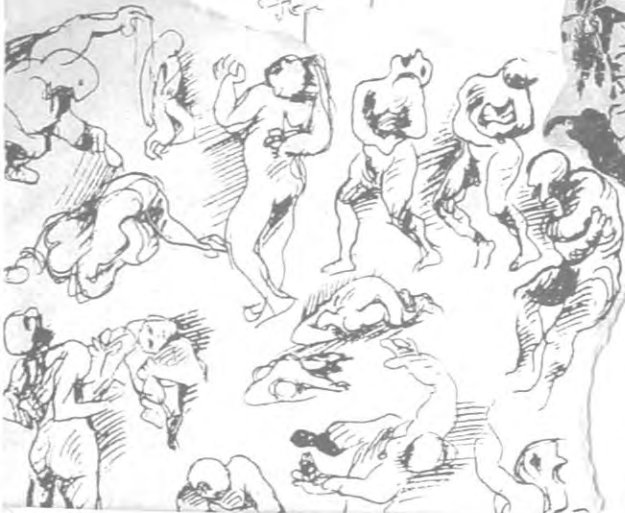

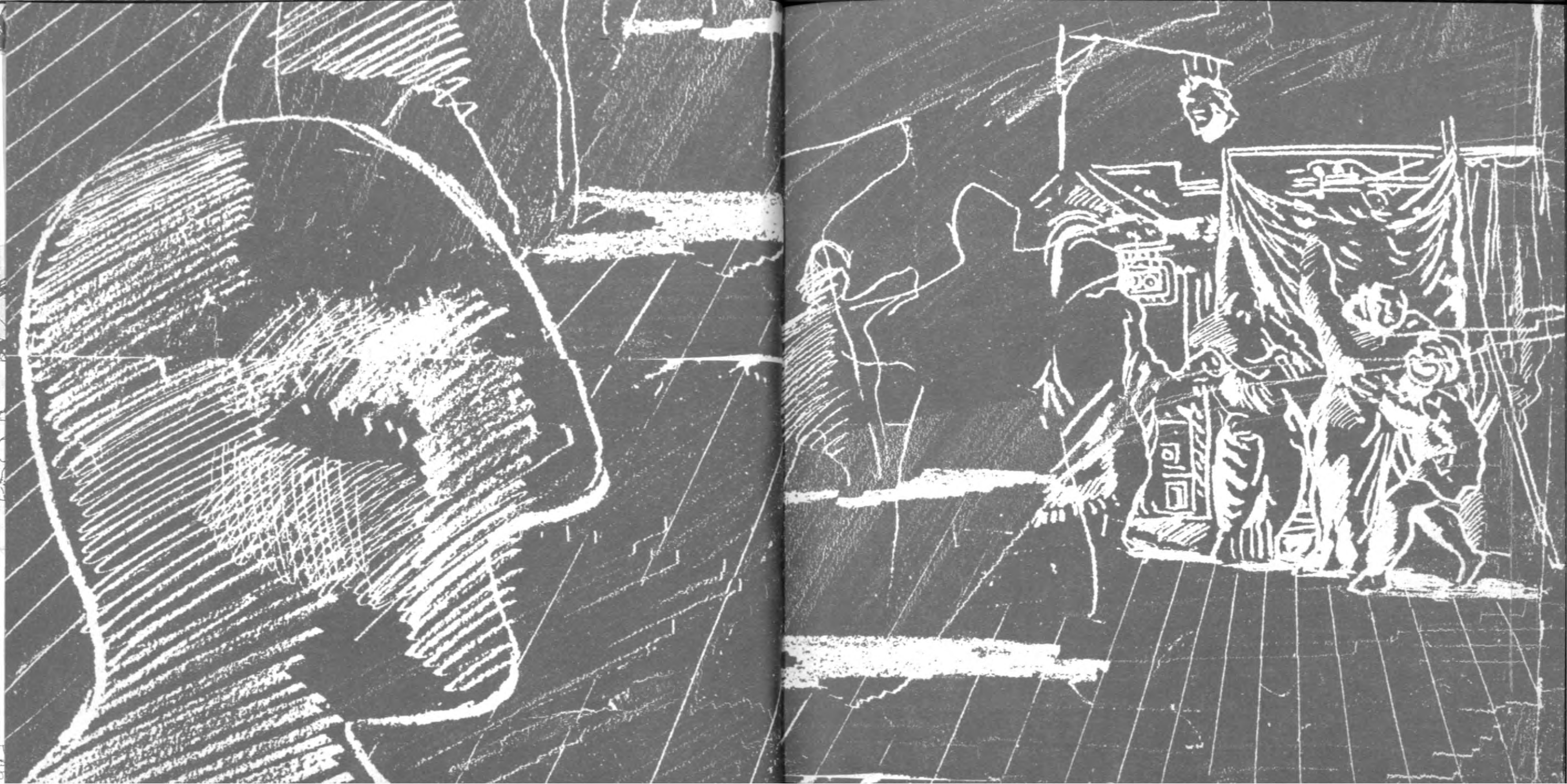
To fight
win the
game
of it
is in
the
game. No
just in
the
game
is in
the
game
is in
the
game

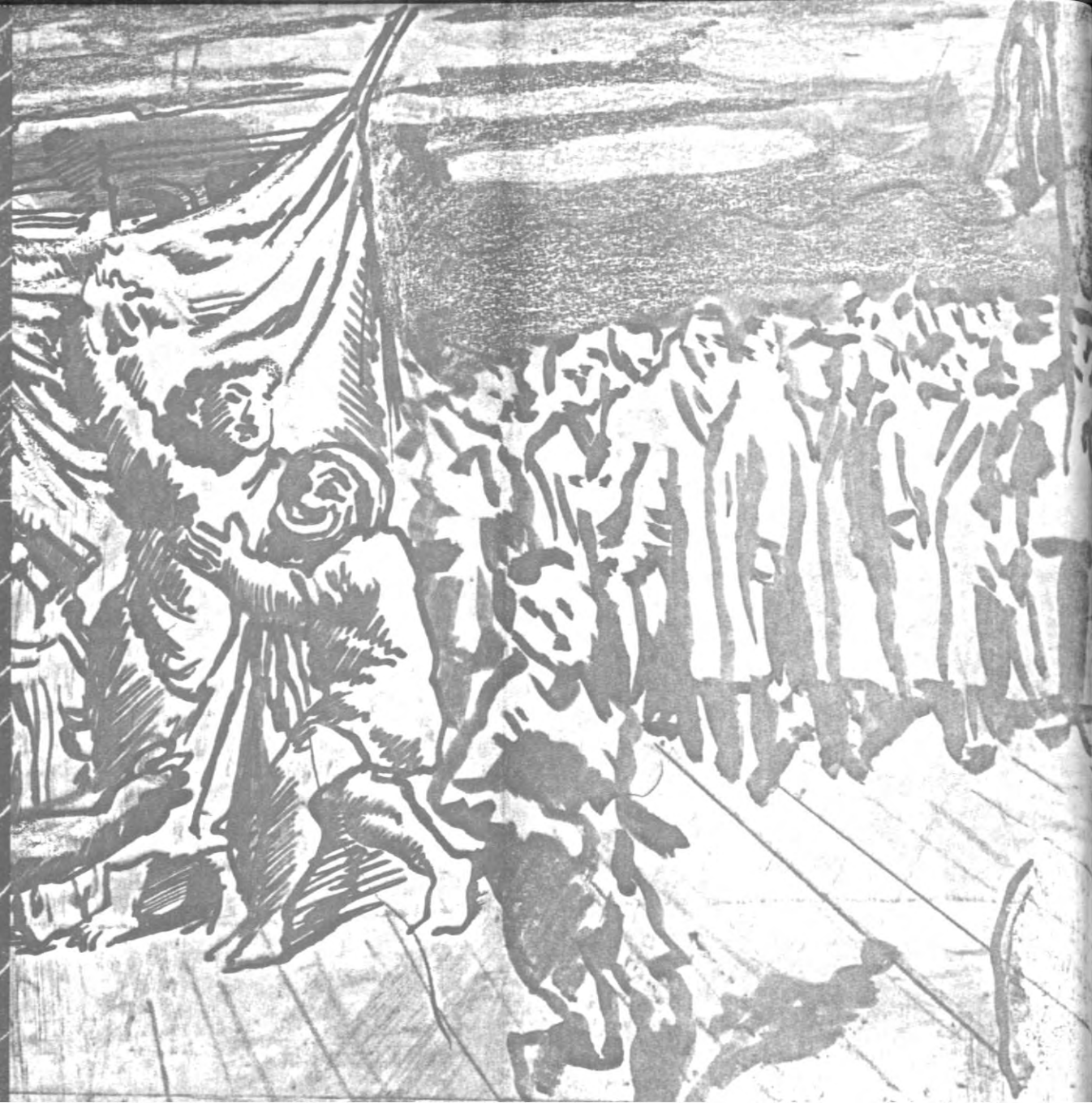

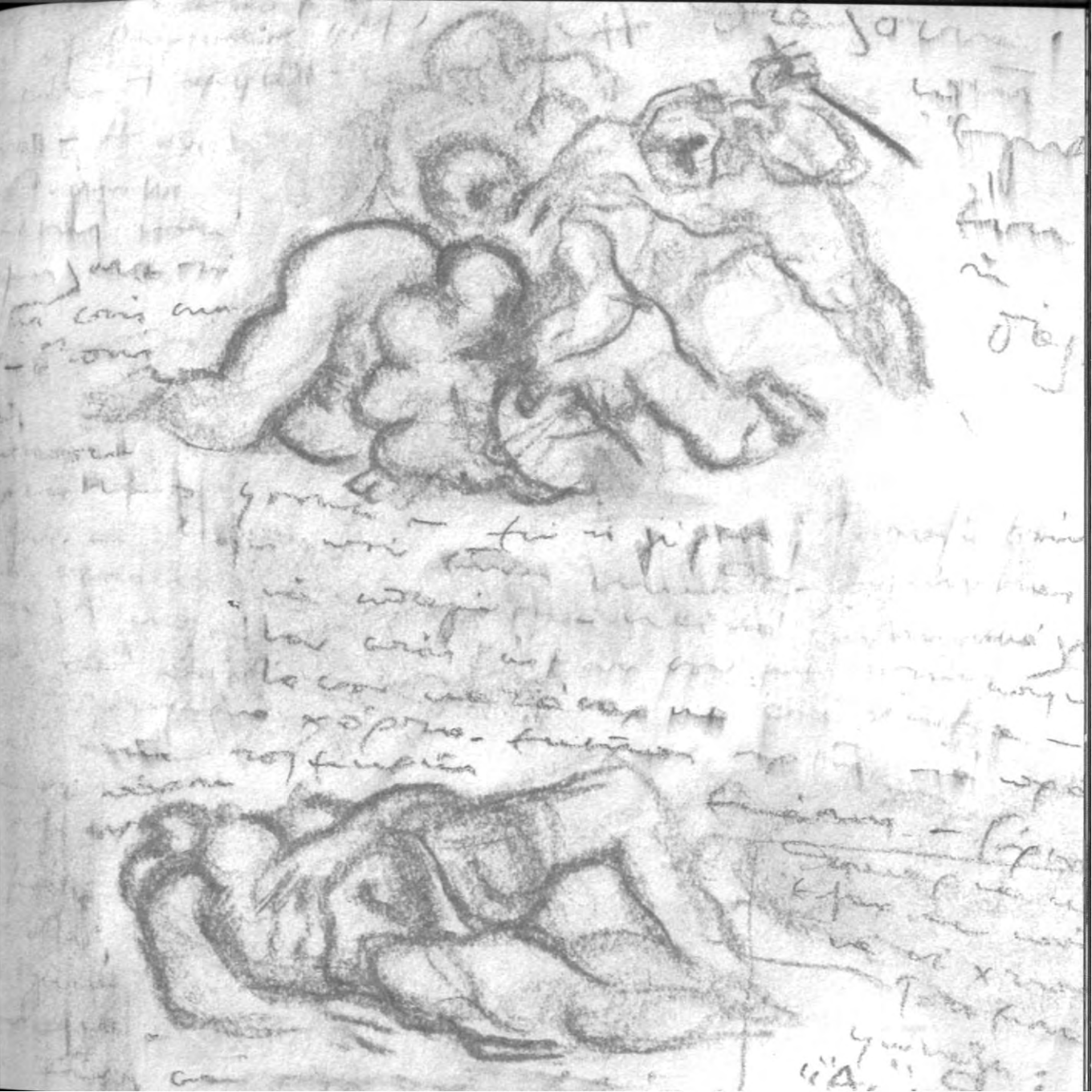

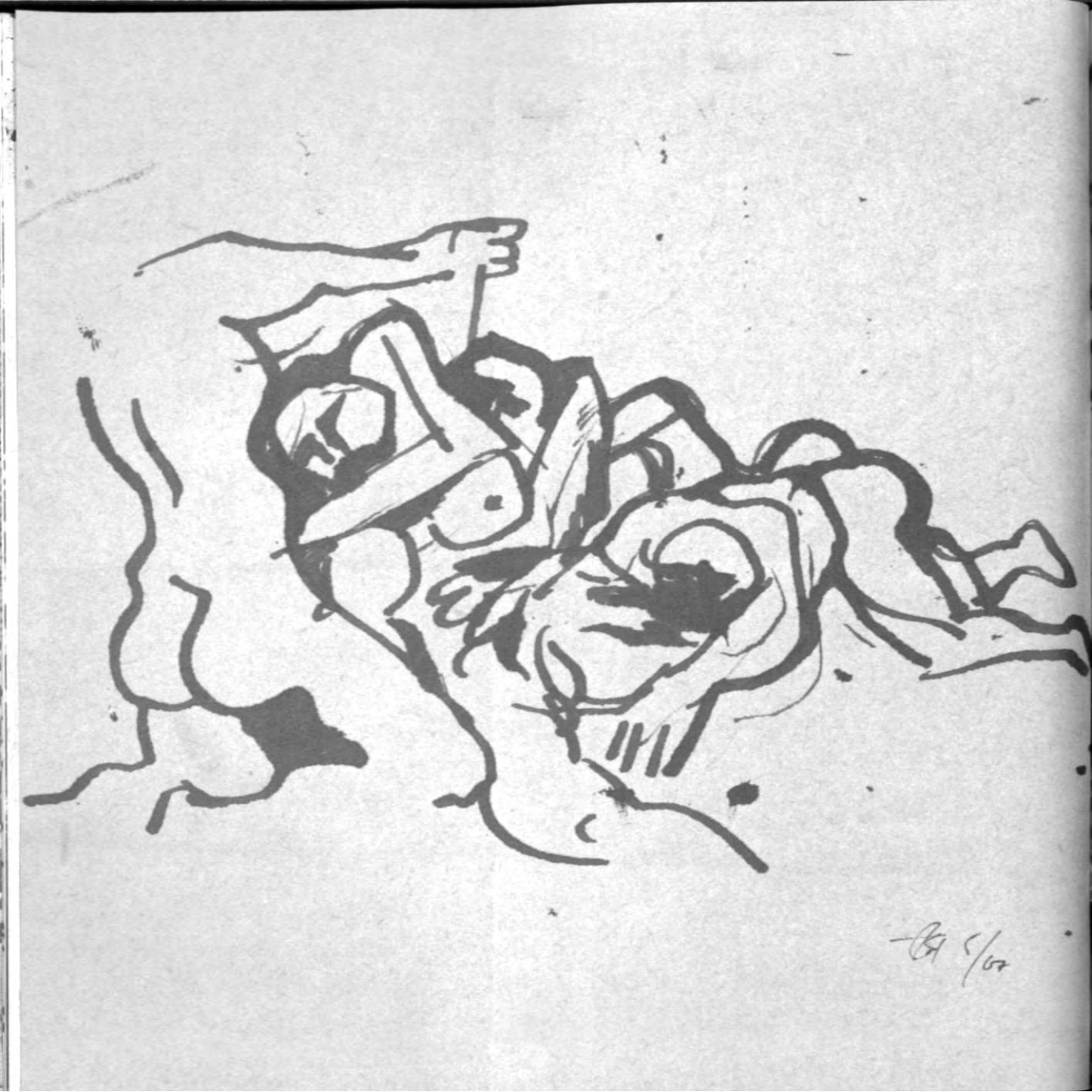

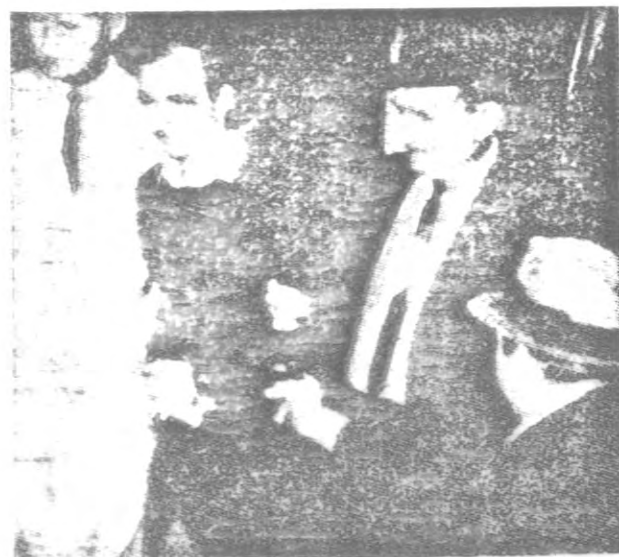

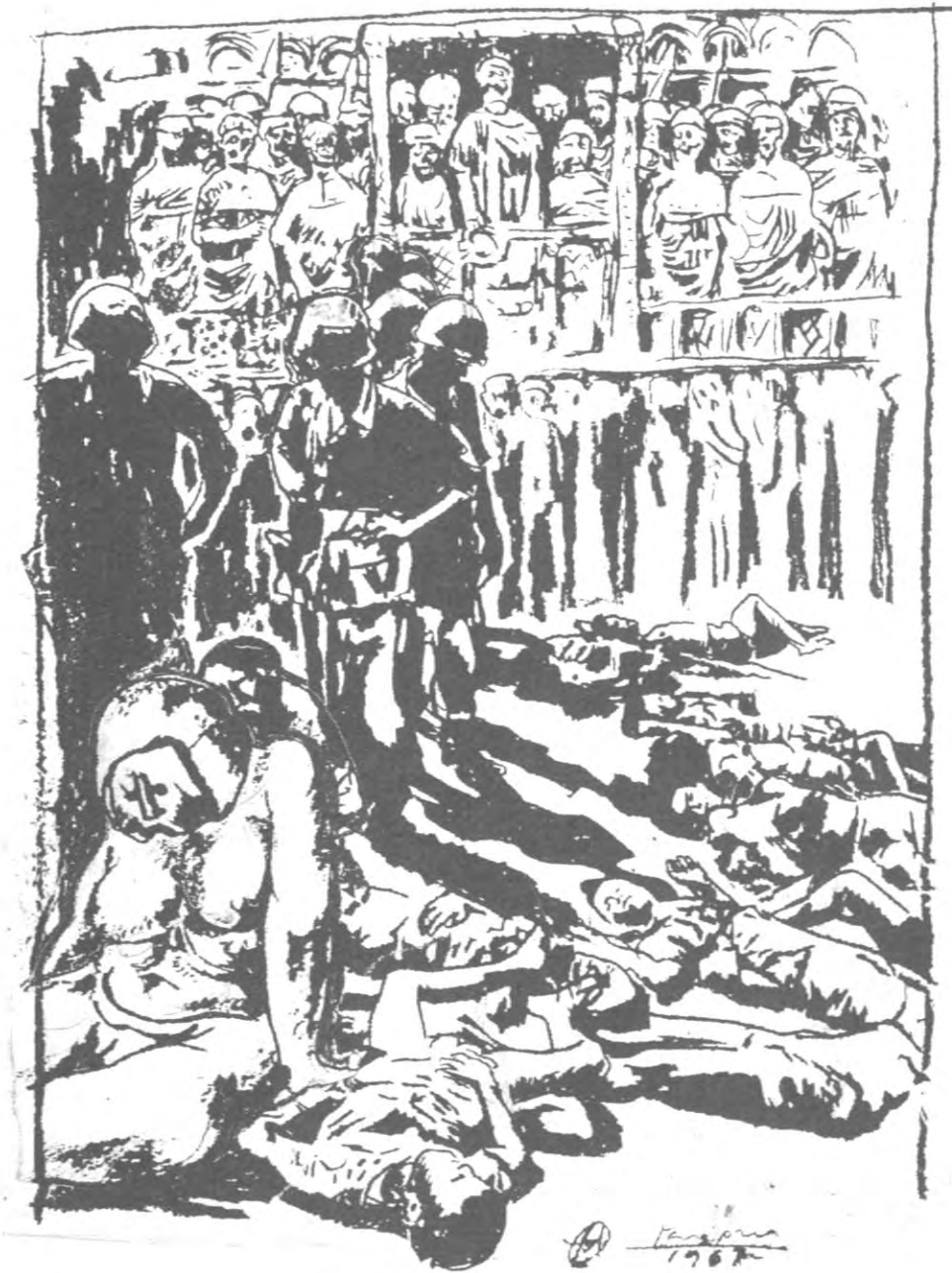
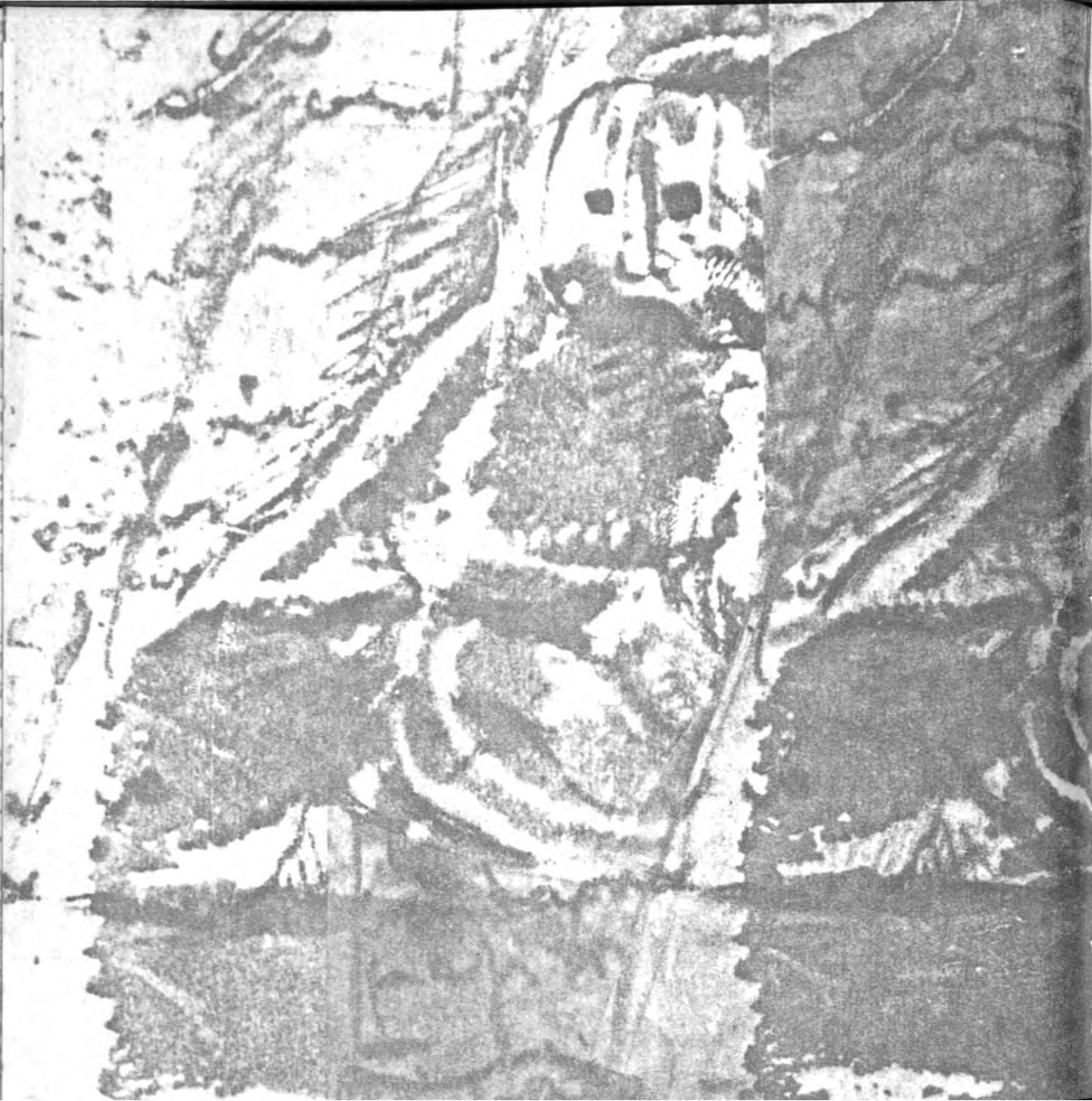

24 Νοεμβρίου 1963 : ο Τζάκ Ρούμπυ, την ώρα που δολοφονεί τον "Οσβαλντ"

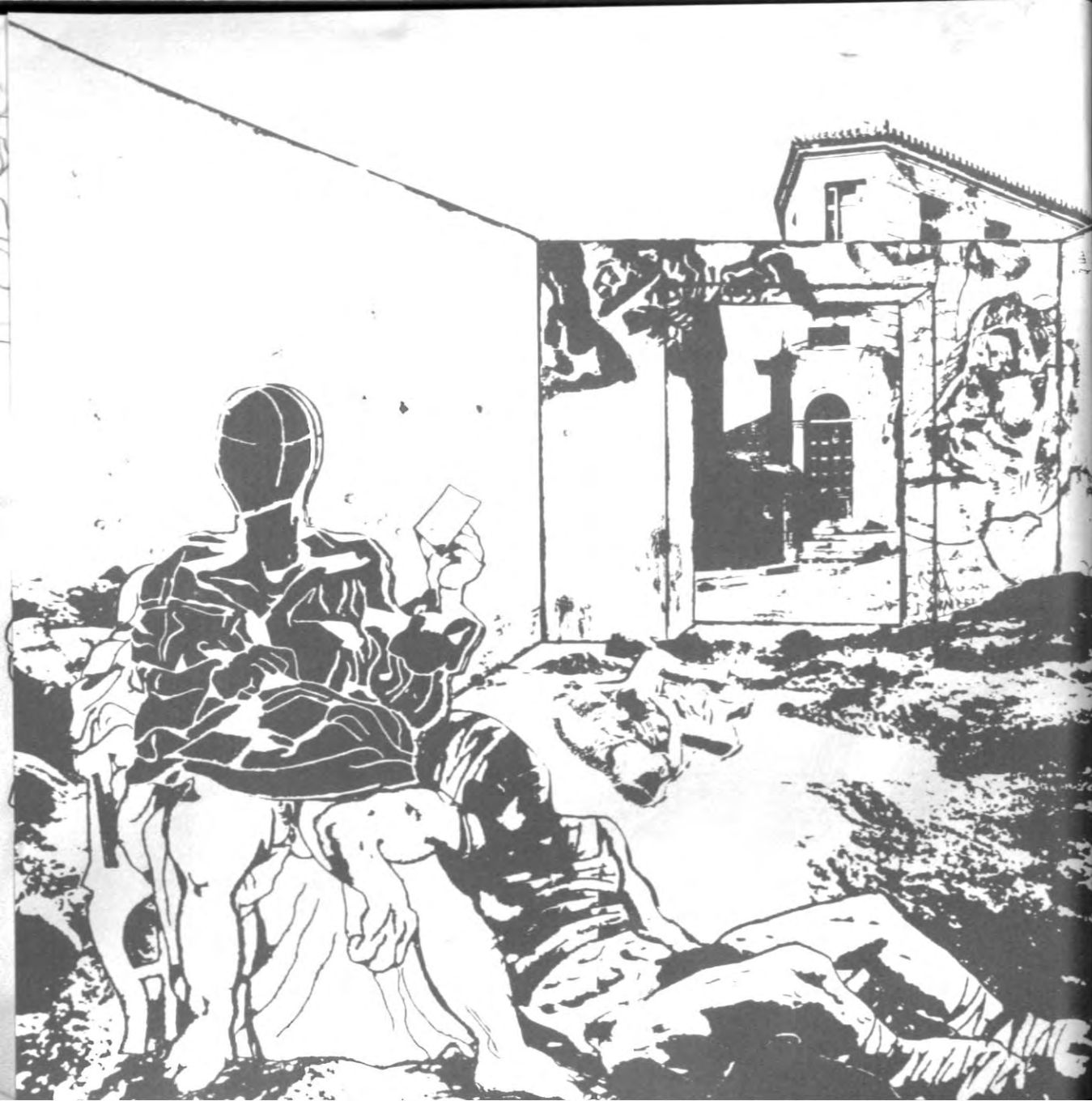

1967

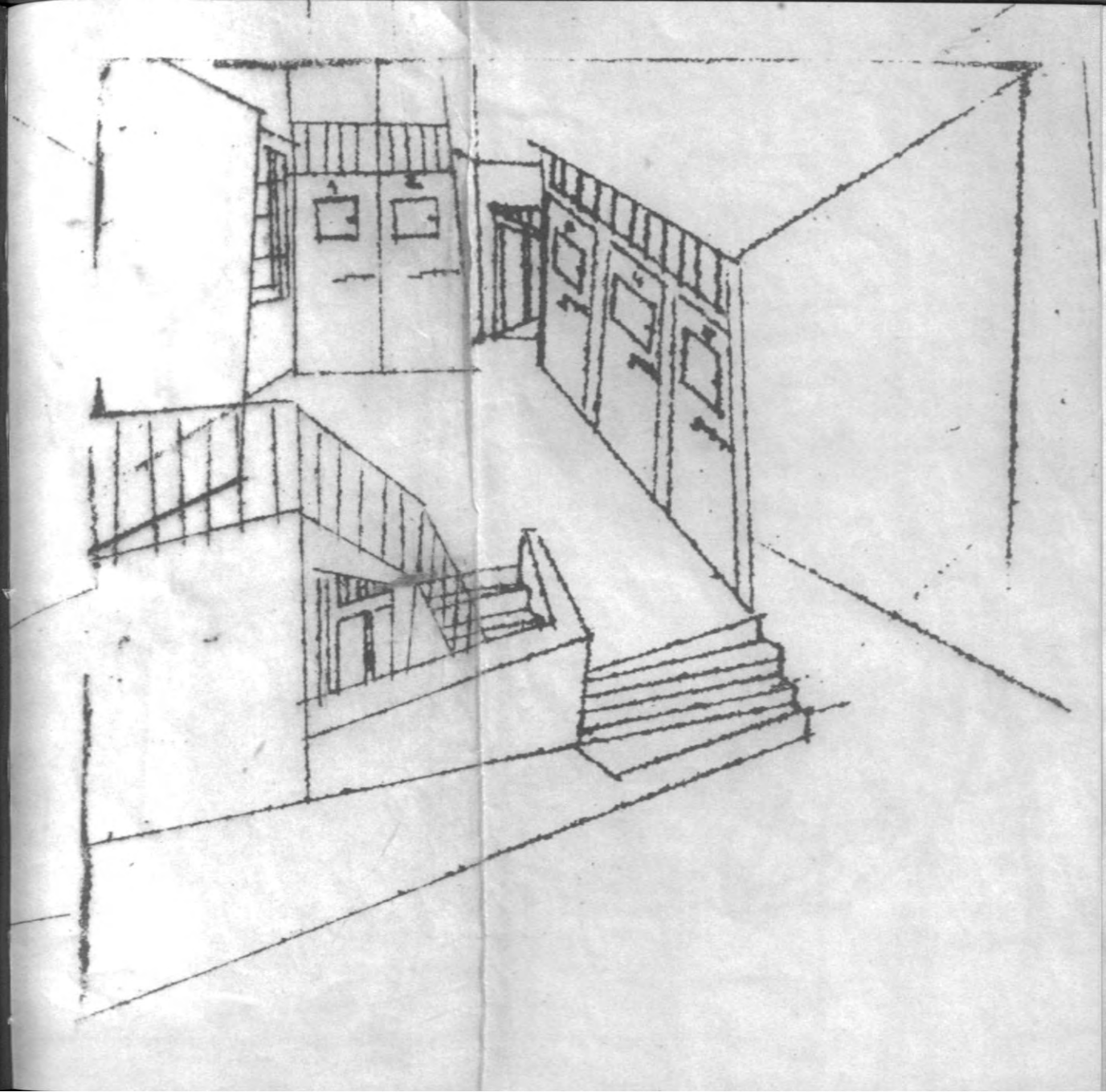
26.6.76 11:21 am to 11:30 am
Mithras 1st 11:21 to 11:30 am
21 St. Cyril

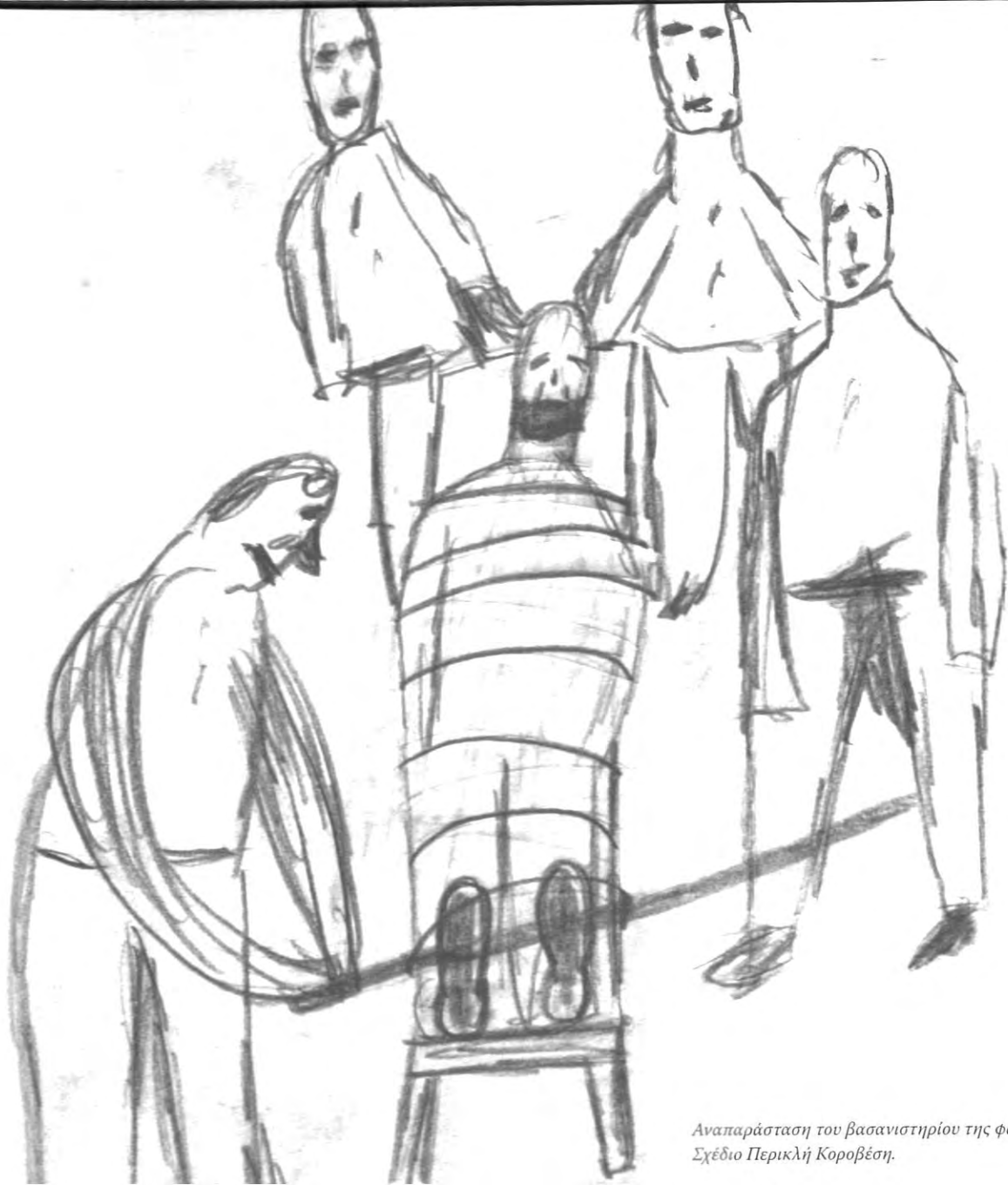

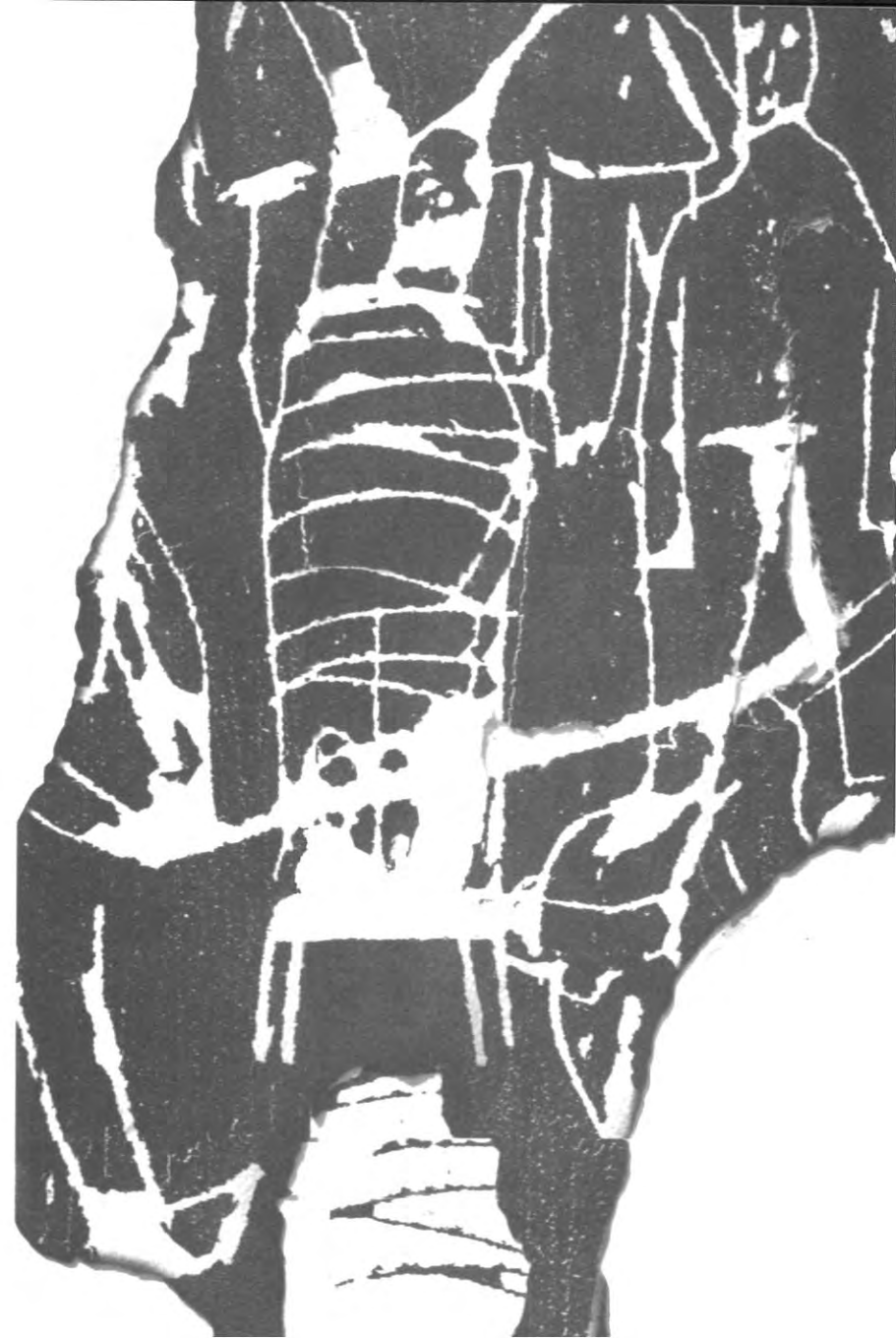

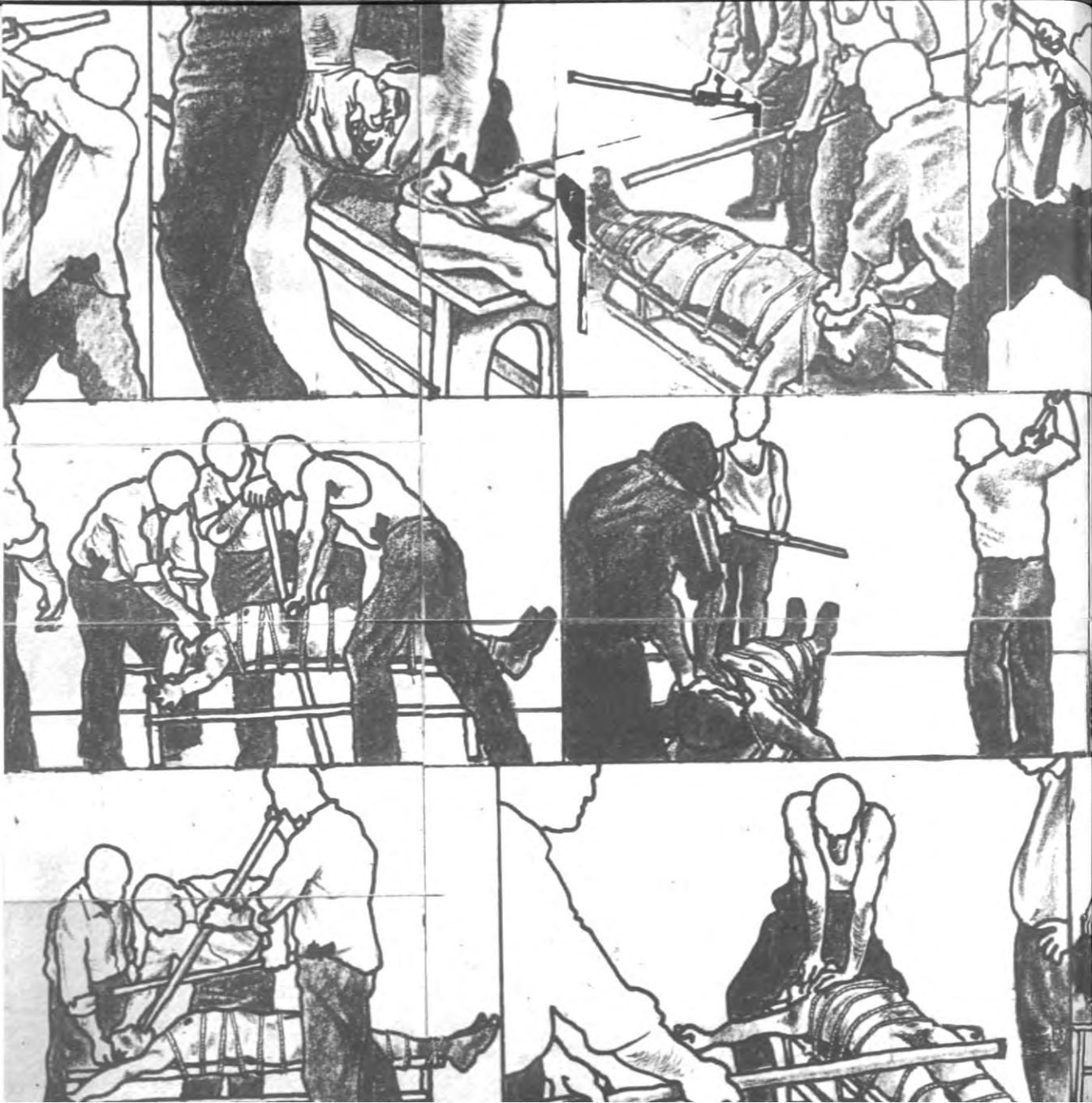
Η λεγόμενη «Πηγάδα» στο κτήριο της Ασφάλειας της οδού Μπουμπουλίνας.
Σχέδιο βασισμένο σε πρωτότυπο του Περικλή Κοροβέση.

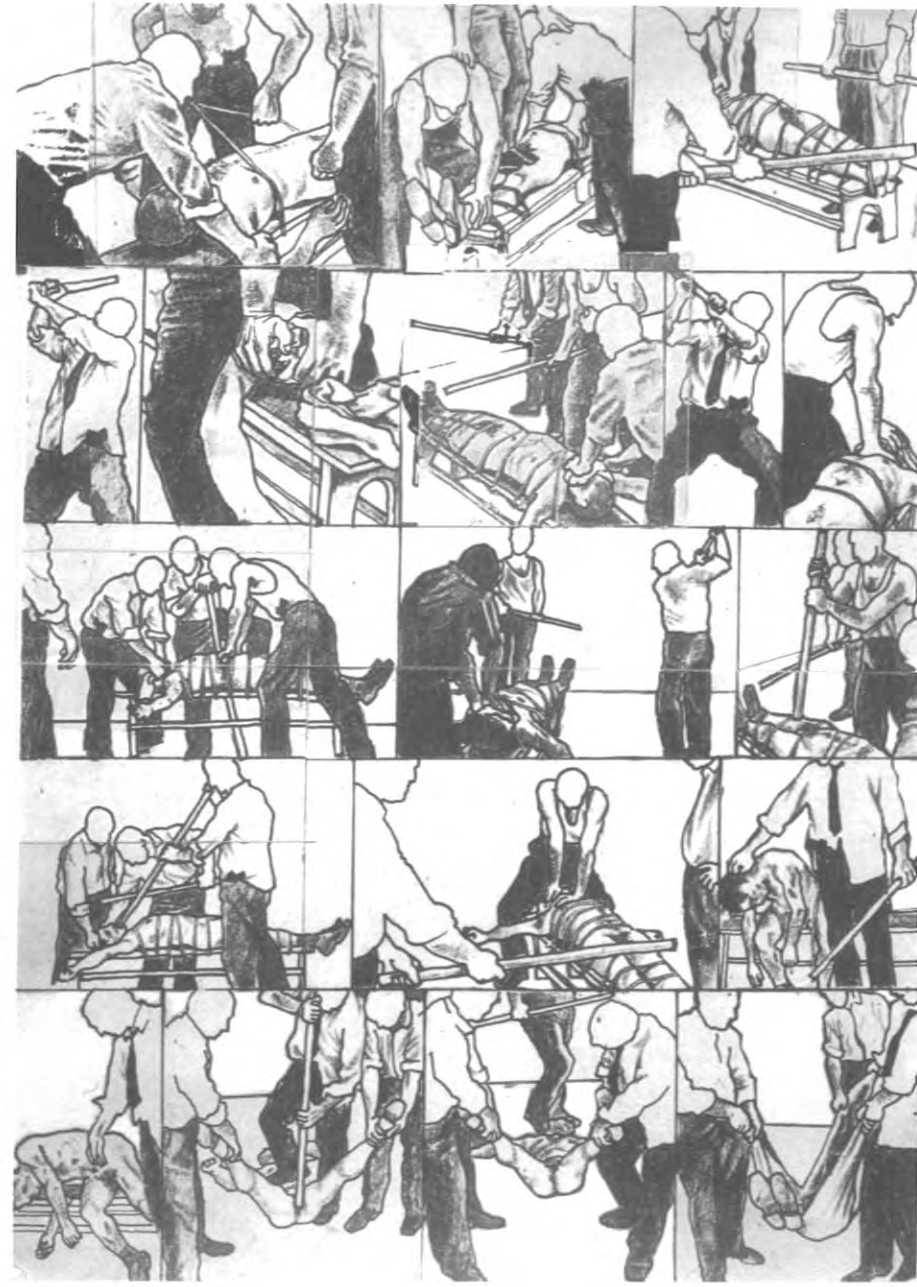

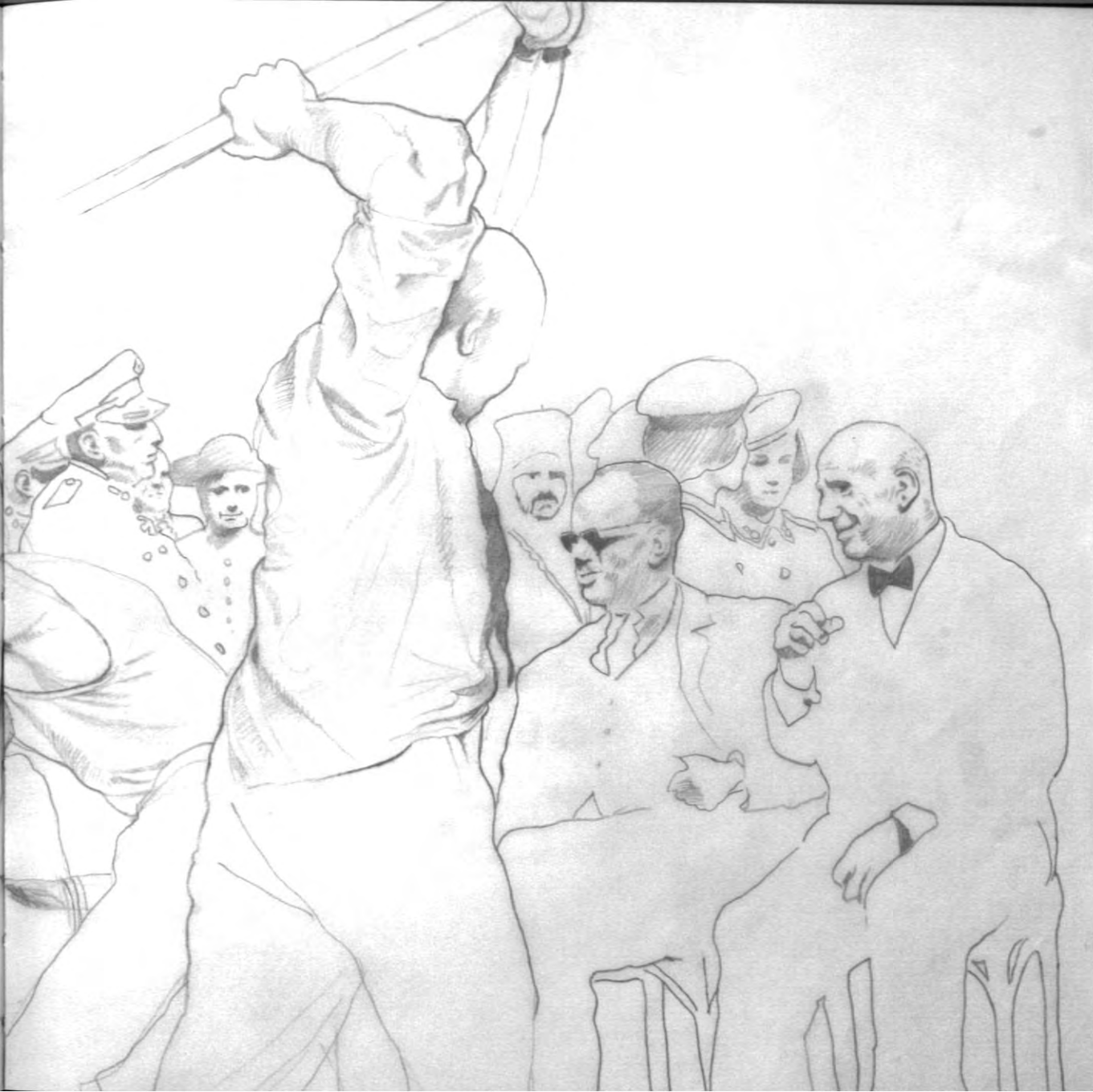
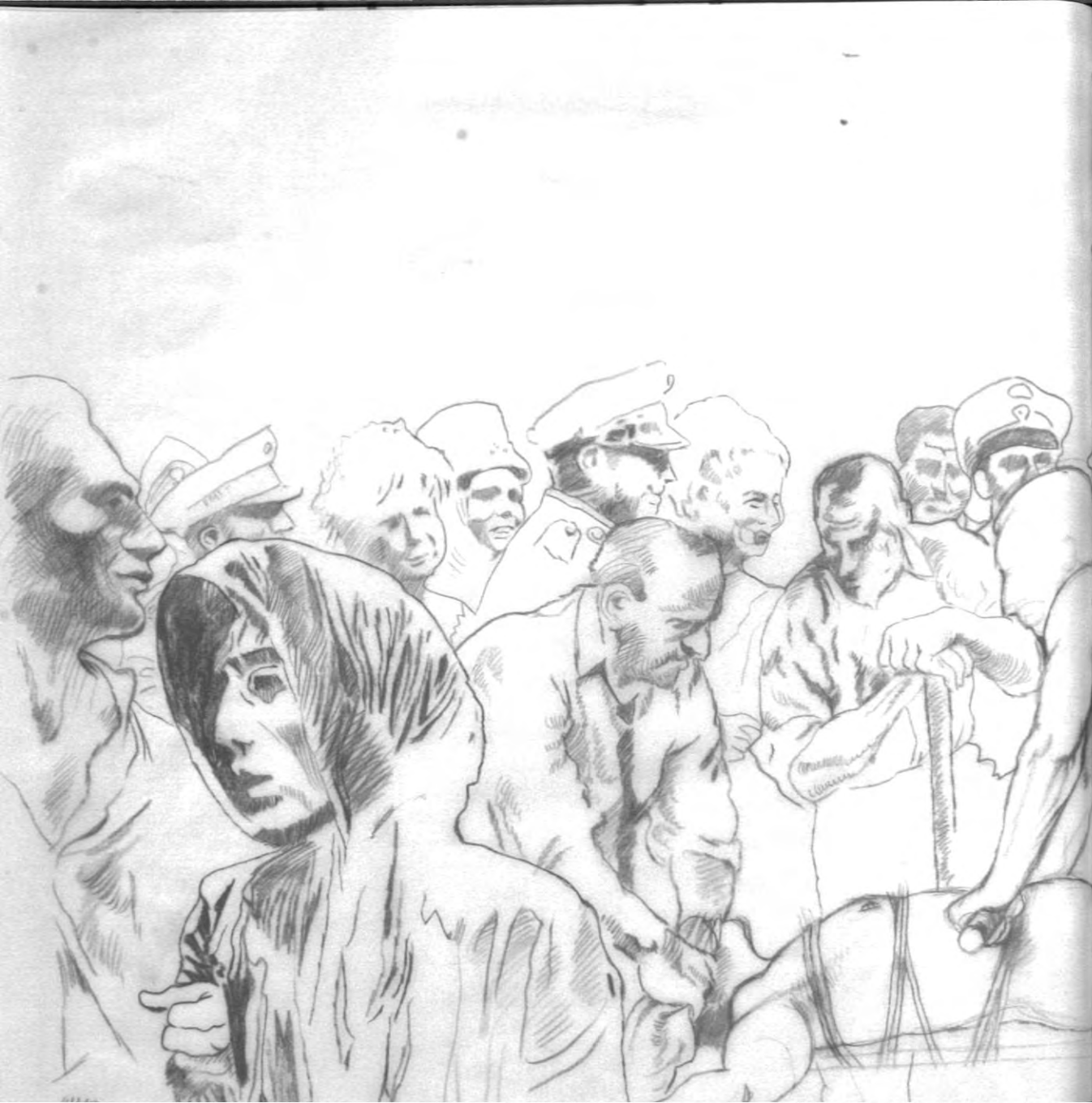
Αναπαράσταση του βασανιστηρίου της φάλαγγας.
Σχέδιο Περικλή Κοροβέση.

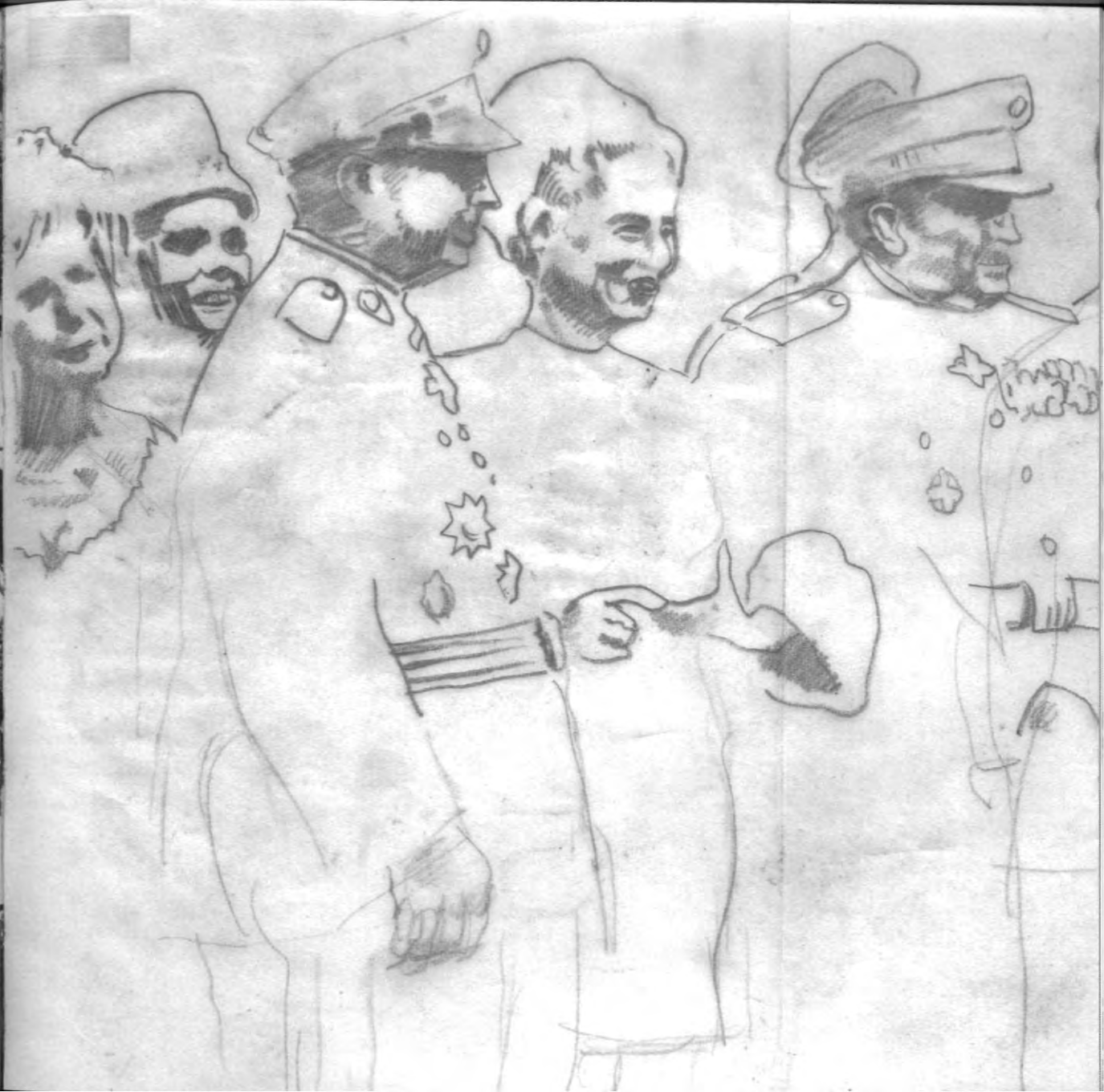

Αναπαράσταση του βασανιστηρίου της φάλαγγας.

NO to Communism

NO to Democracy

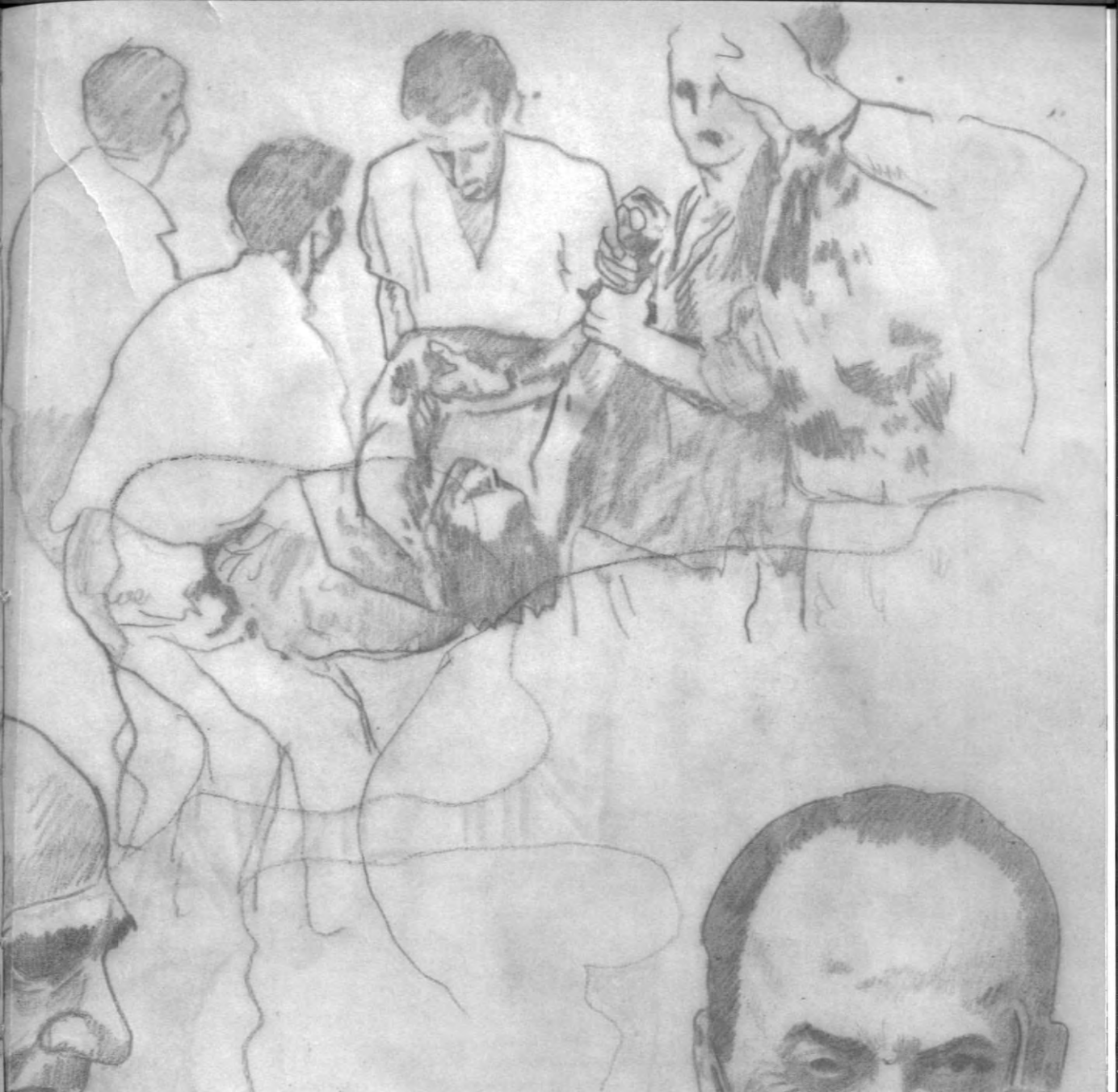
NO to Immunity

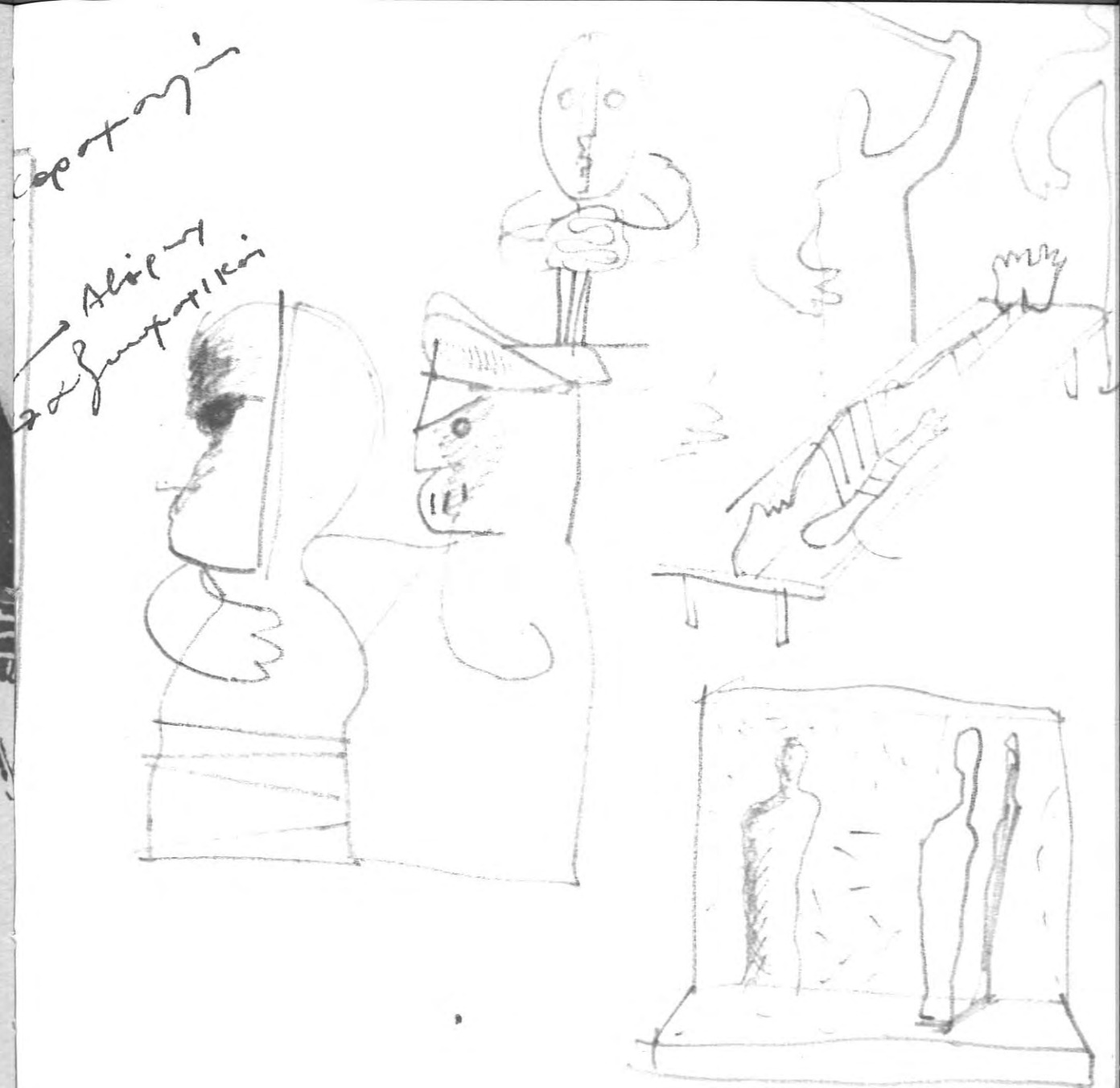
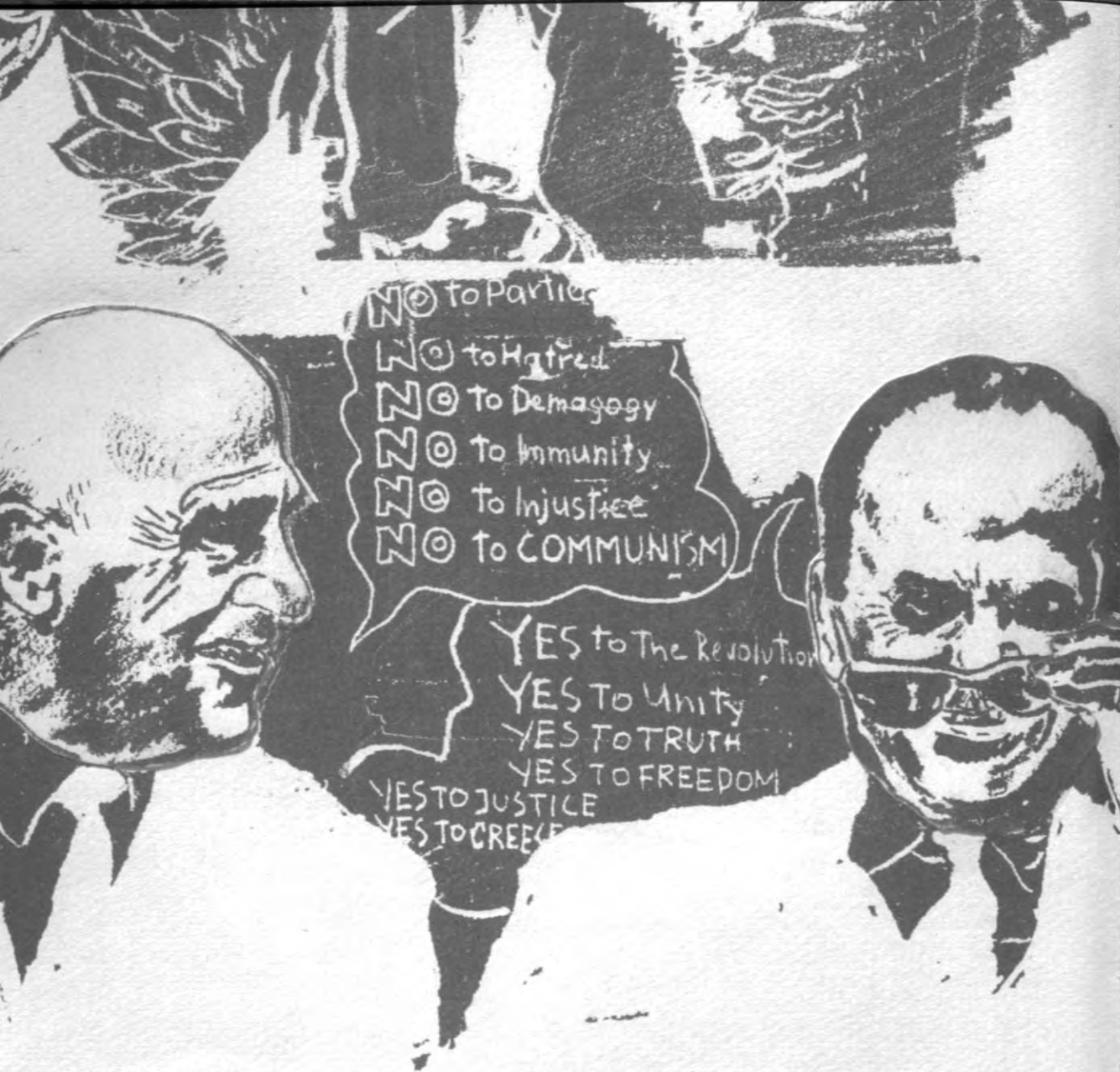
NO to Justice

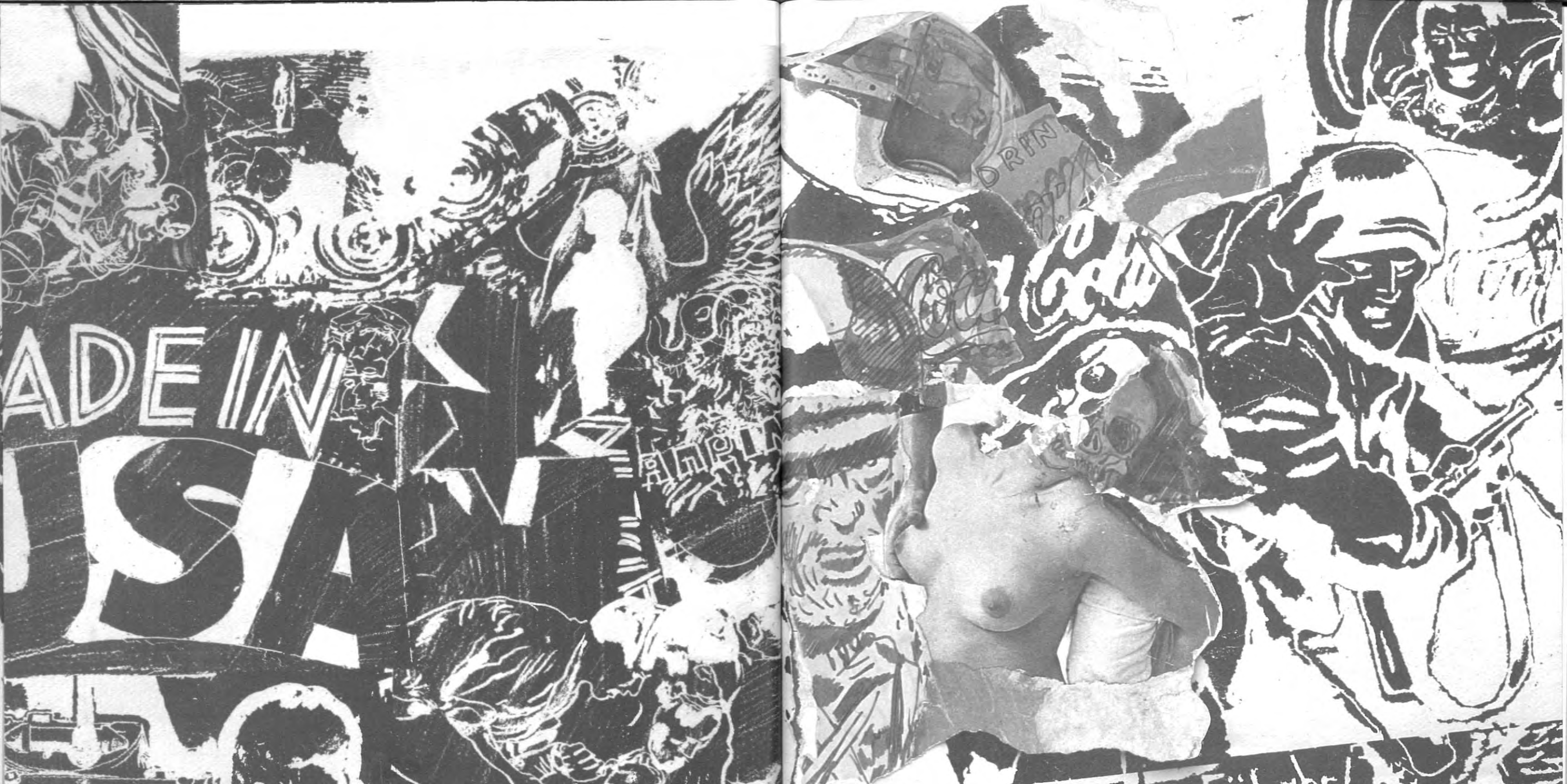
NO to Communism

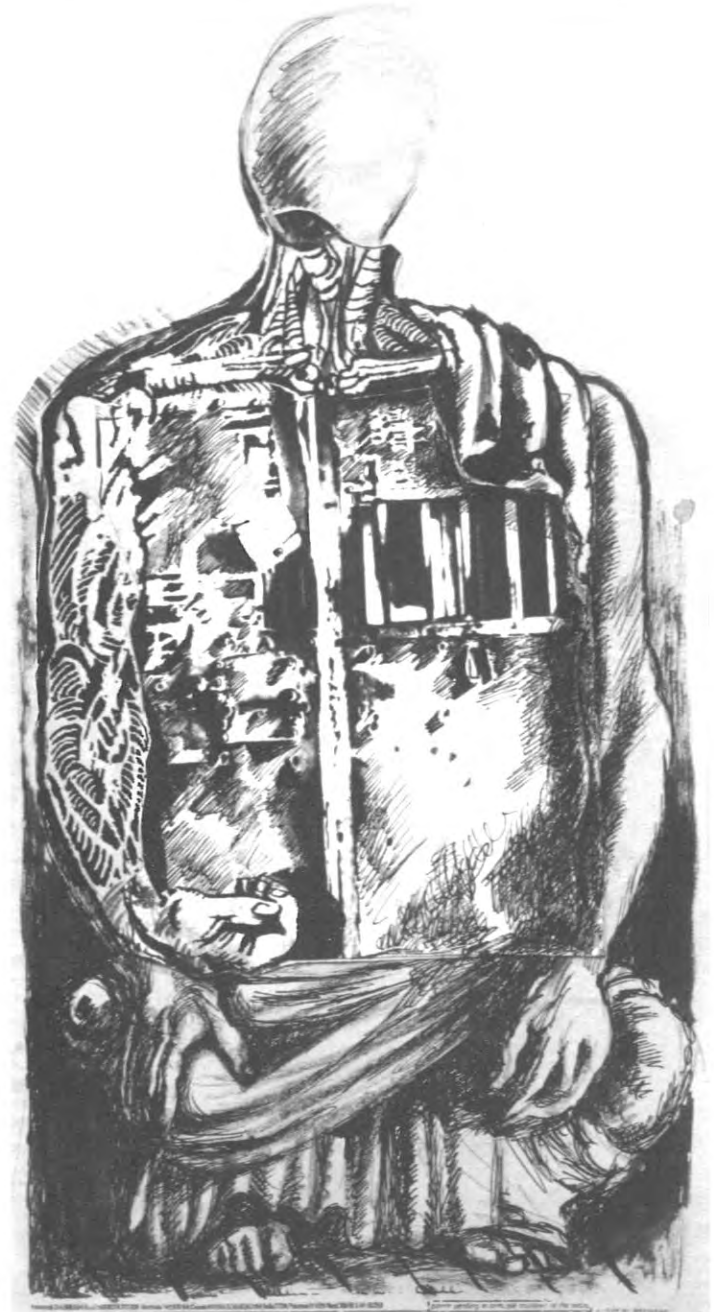
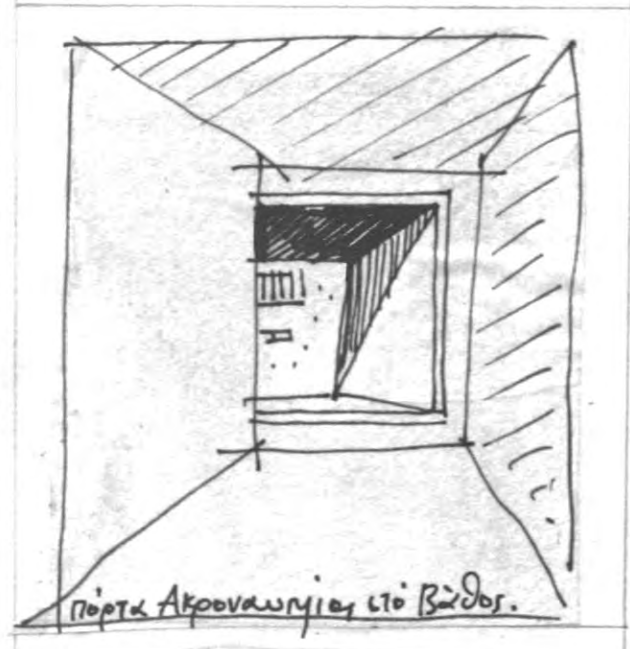
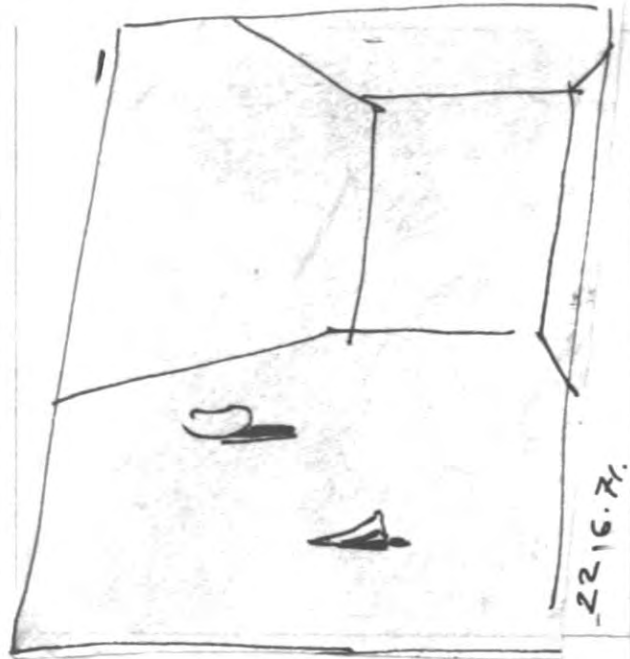
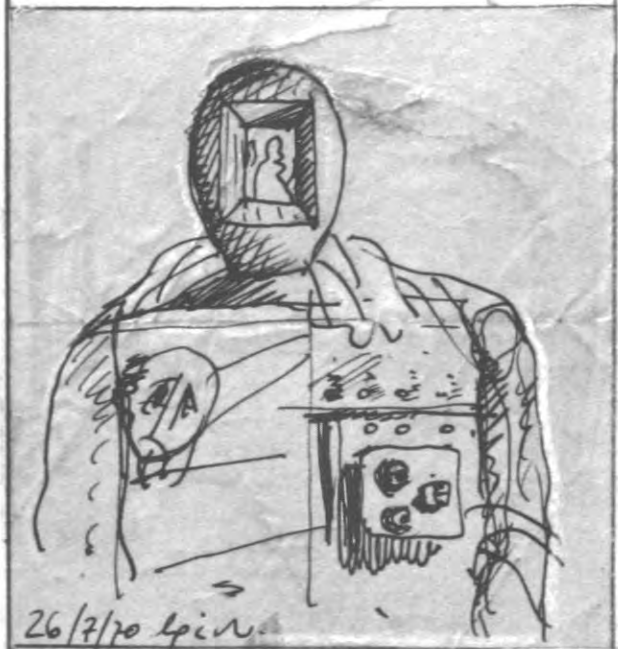
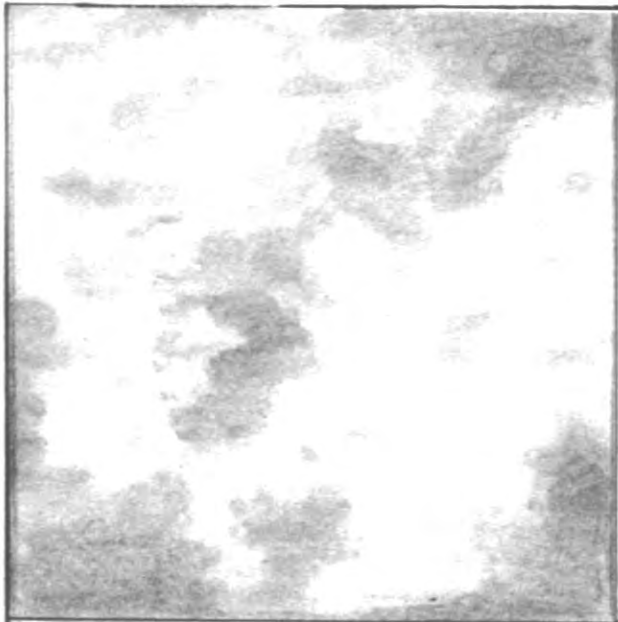
© 1964
N Z Z Z Z Z Z Z Z Z

YES

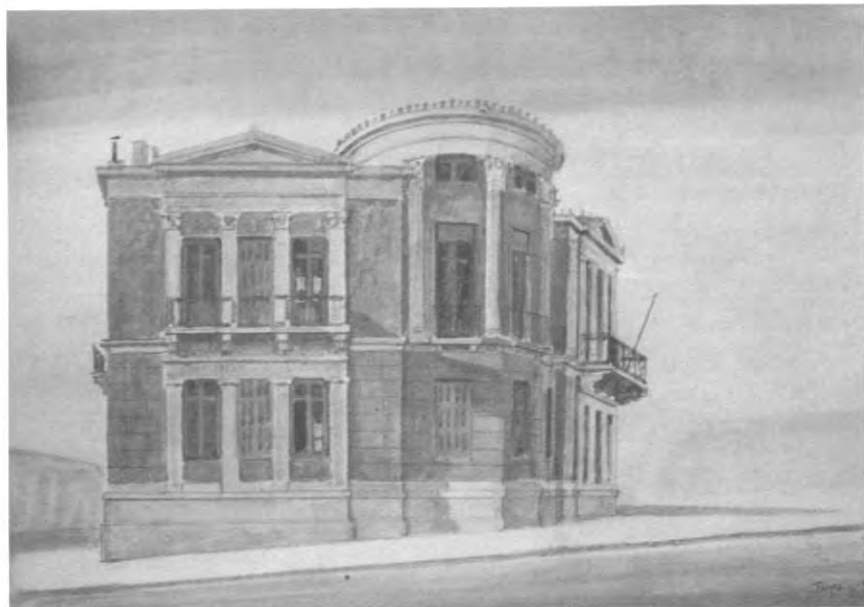

13/8

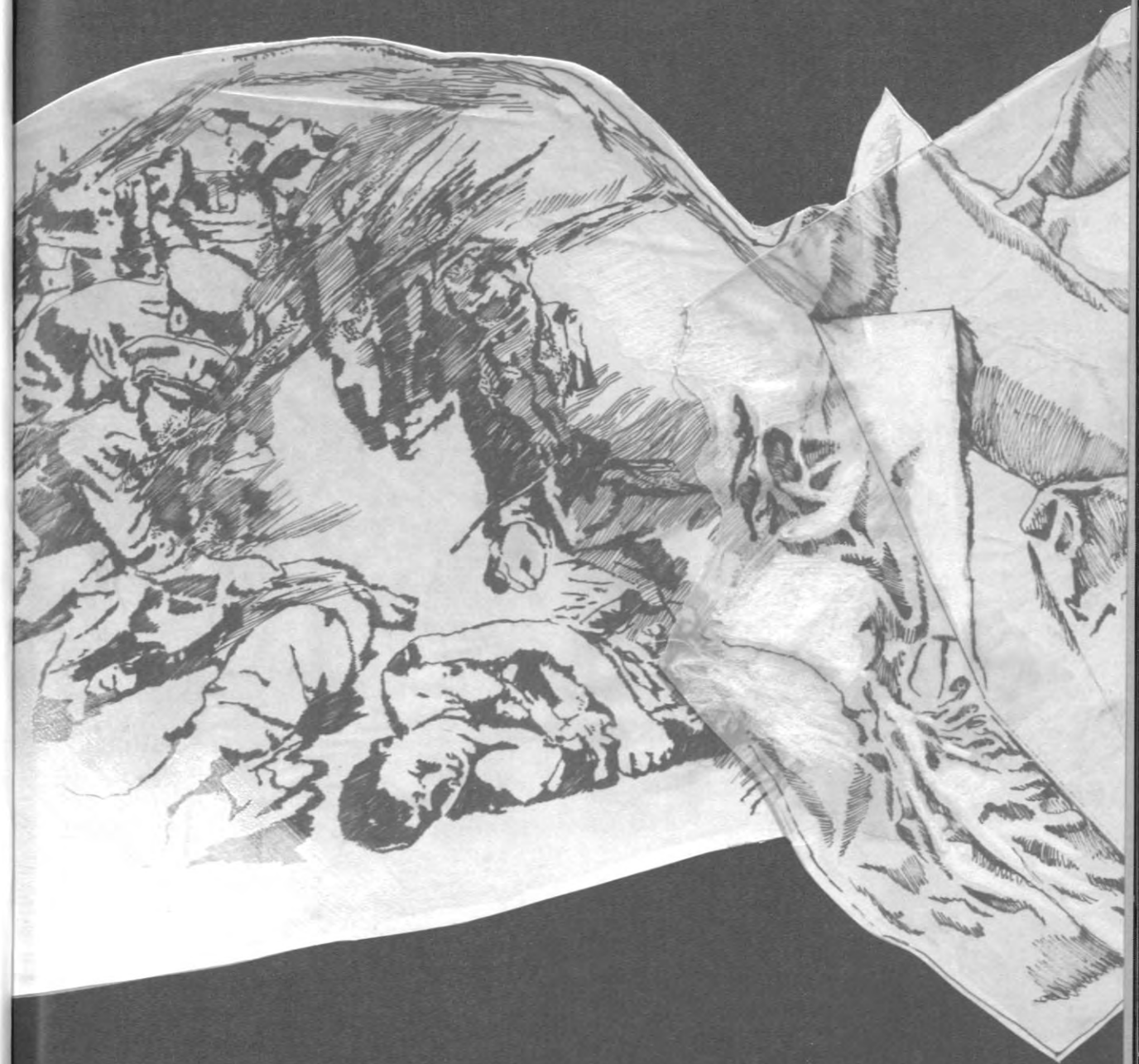
Γ. Τσαρούχης, σπίτι Τσοποτού στην οδό Πειραιώς, ζωγραφισμένο πιθανώς το 1963

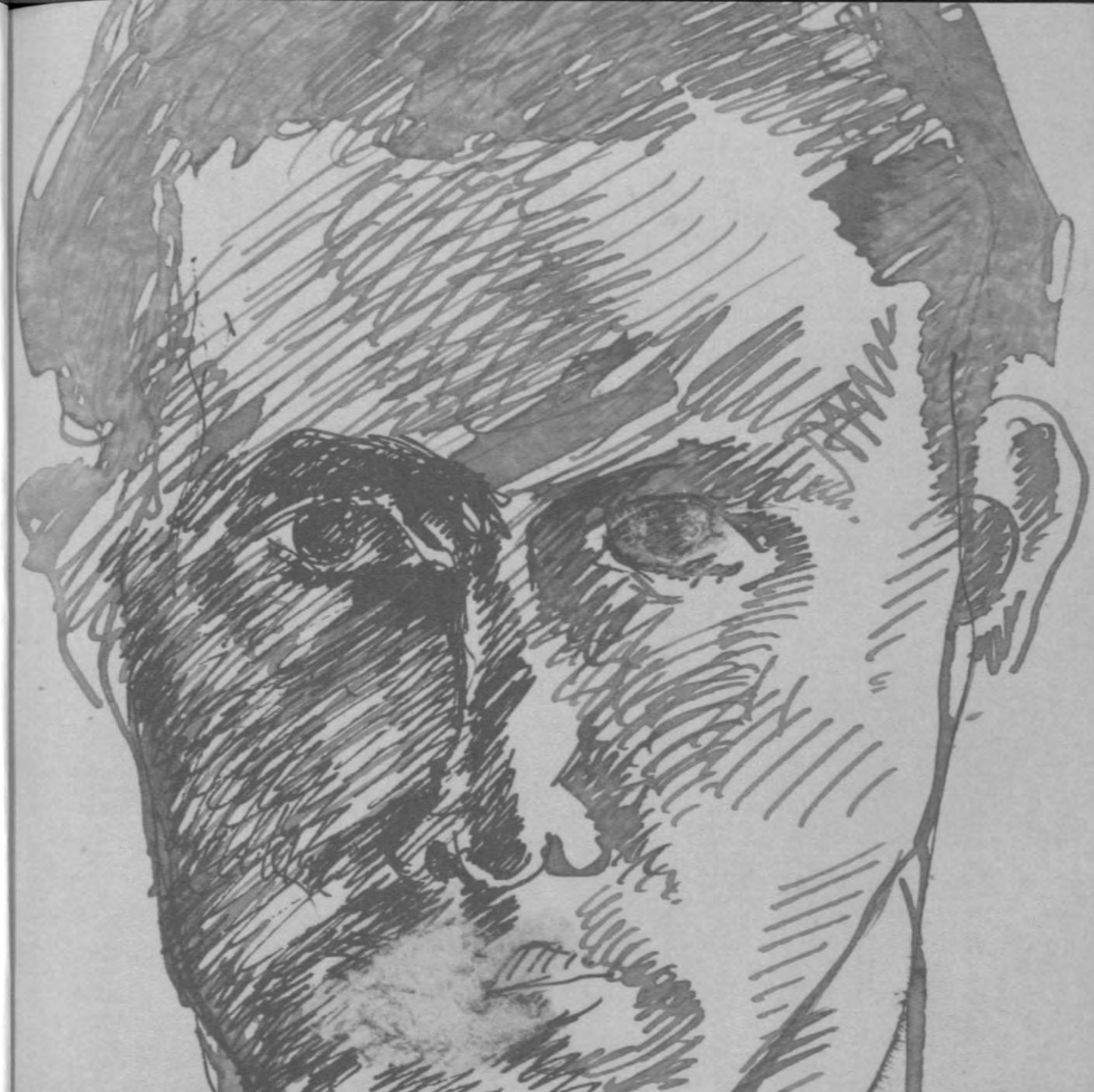

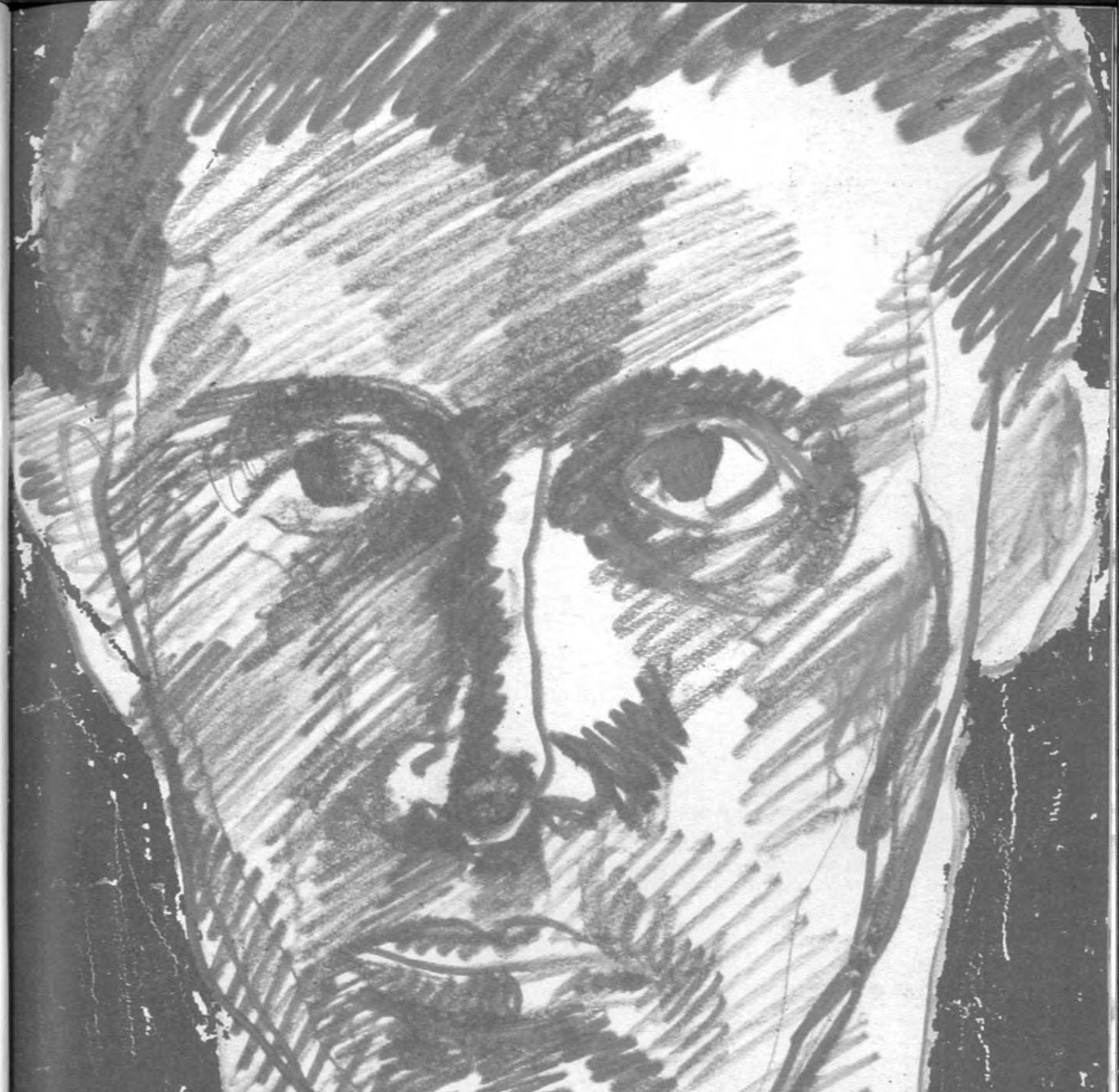
Σπίτι Τσοποτού στην οδό Πειραιώς, φωτ. Α.Λ. 1968

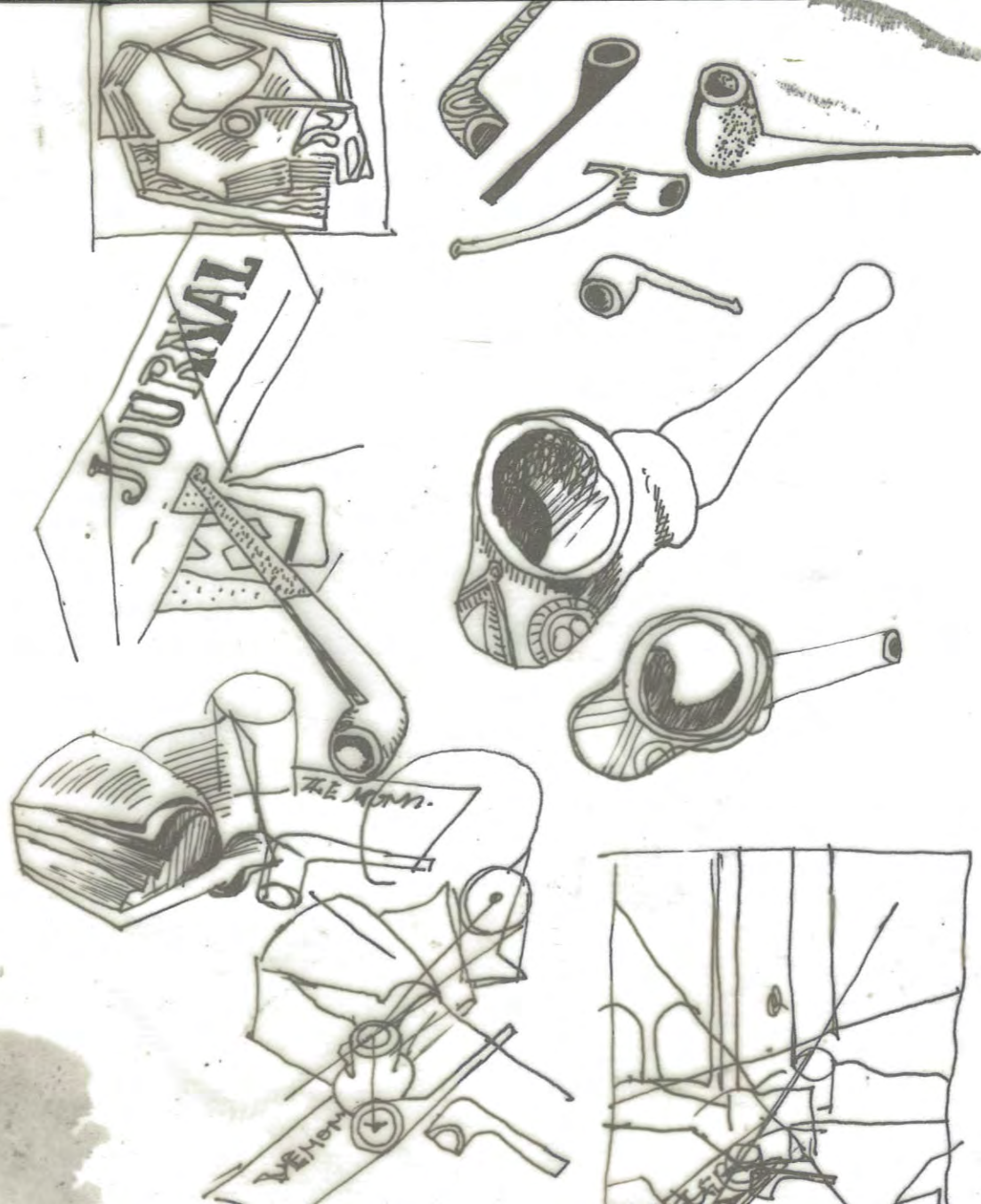

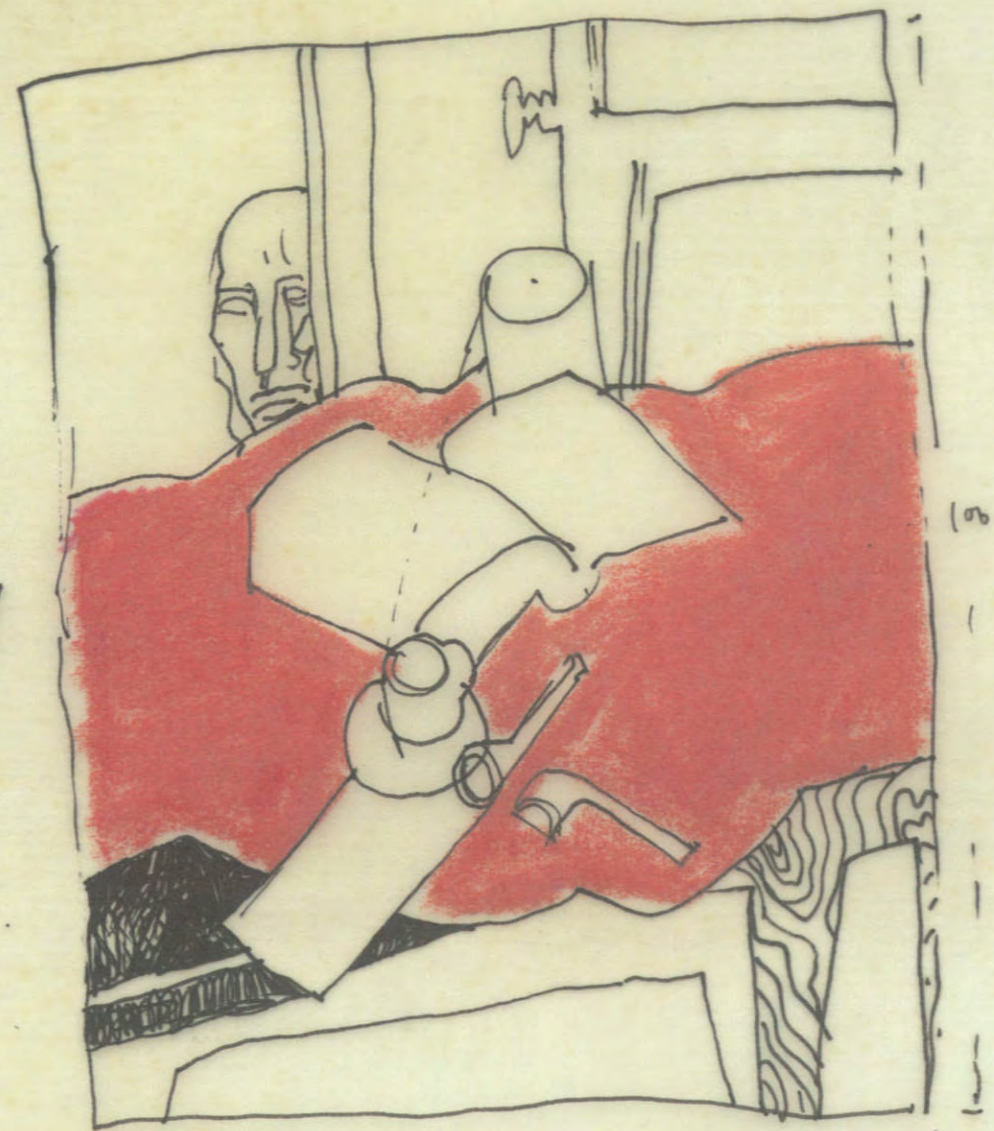

νόμου αι πολιτικοί ελευθερία και
τουτο κανει πολυ μεγαλυτερα την
δωρη του Κρεμλινου εναντιον της
Βόννης, ενώ εξ άλλου η αγγλική στα-
σις εναντι της Γερμανίας τόσοσ επί
των οικονομικών, όσοσ και επί των
αμυντικών και των πολιτικών προβλη-
μάτων υπέρτε πάντασ στις έφε-
ξως διαπιστίας η και σάσης αντι-
θετως άκωρη. "Εναντι αυτής της κα-
ταστάσεως η γερμανική πολιτική έρ-
ριψε το σύνθημα: «Η ευρωπαϊκή η-
πειρος έχει ανάγκη της Μεγ. Βρε-
τανίας». Η Γερμανία δηλαδή επίση-
τεί περισσοτερον υπευθυνον και περισ-
σοτερον σάση την βρετανικήν σύμμε-
τοχήν εις τα ζητήματα της ευρωπαϊ-
κής αμύνης. (Θά έλεγε κανείς και πε-
ρισσοτερον εύθειαν, αλλά τέτοια πρά-
γμα δεν εξιστορίσθη επίσημως από
τουτο πρέπει να εξετασθούν αι άγγλο-
γερμανικαί συνομιλίες των τελευταίων
ημερών και η γερμανική έμφονη εις
τας σπανδός και η προσφορά νέων
σπανδών προς την Άγγλιαν. «Με-

Γερμανία το 1930 και επί αυτής
να διακρίνουν αντιπροσώπους της τη
δημοσποδιακήν πρωτεύουσας όπως αι
ξέναι χώραι αποστέλλουν πρεσβείας).
Δεν είναι επίσης άνω σημασίας το
γεγονός ότι ο νέος ύφυπαρχός /χρη-
μάτισεν αντιπρόσωπος της Γερμανίας
εις το Συμβούλιον της Εύρώπης. Γε-
νικώς ο καθηγητής Κορστένς θεωρεί-
ται αθεντία εις τα ευρωπαϊκά ζητή-
ματα και είναι κεκρυμμένος ύπερ
της στενής συνεργασίας των ευρωπα-
ικών χωρών.
Ός έλέχθη άνωτέρω, καίτοι παρήλ-
θον τόσαι ήμέραι από των άγγλογερ-
μανικών συνομιλιών της Βόννης, είναι
άδωρη πρόωρον να κριθή το αποτέλε-
σμα των. Μένει να διαπιστωθώ, αν η
πολιτική συνενγασία των Εύρωπαίων
συμμάχων θα ενισχυθώ δι' ενός νέου
ευρωπαϊκού οργανισμού. (Ποίαν έπι-
δρασιν θα έχουν πάντα ταύτα διά την
έλληνικήν συμπεριφοράν εις την Εύρω-
παϊκήν. Αγοράν και δια της έλληνικής
οικονομίας εν γενεί είναι θέμα που
του οποίου θα χρειασθούν να παρί-
σταται.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΣΧΑΝ

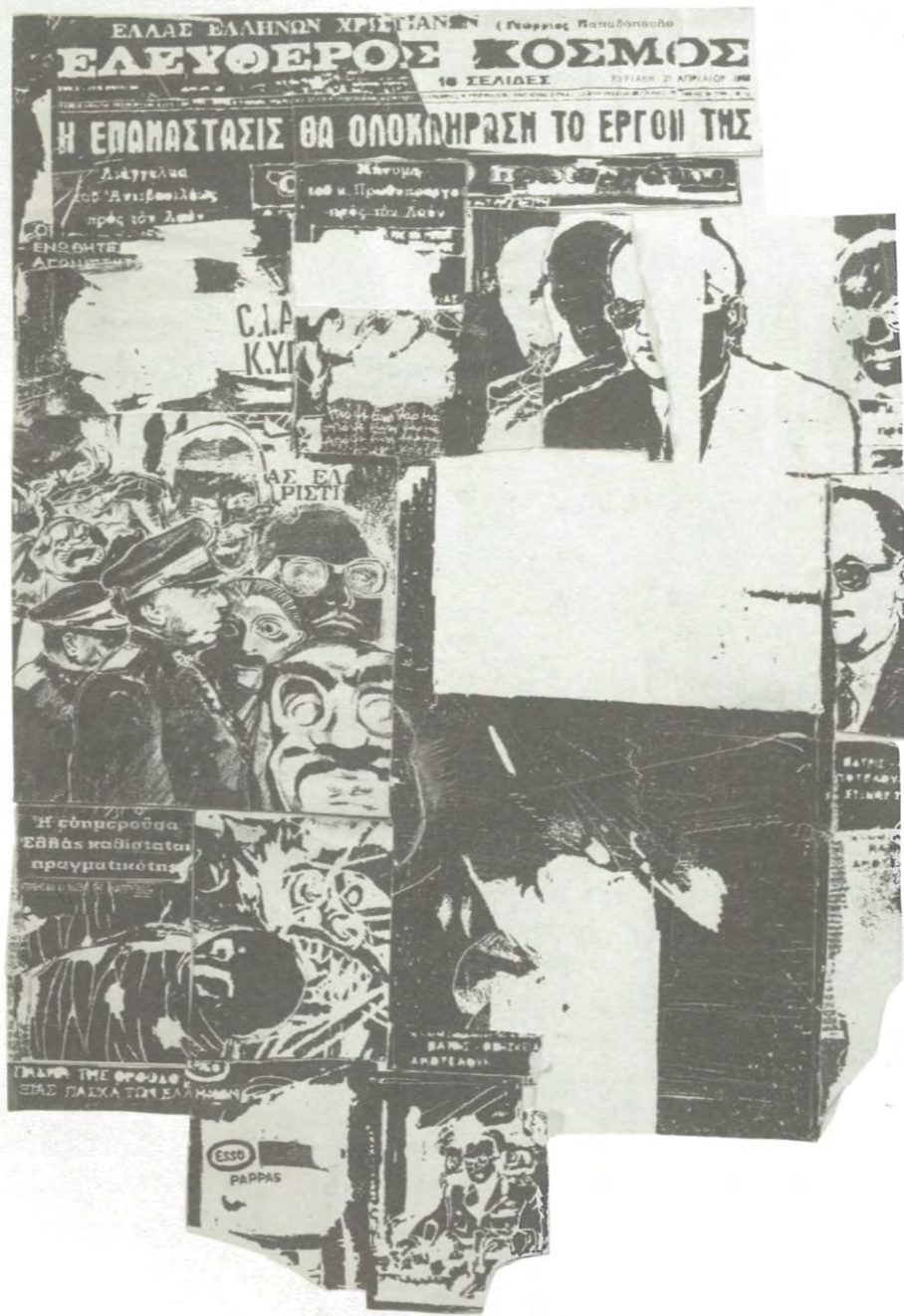
ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΑΡΑΧΟΠΟΙΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Τέσσαρες πολίται καταδικάσθησαν εις
1112 στη φυλακίσεως, διότι διεκράσαν πο-
δοσφαιρικήν συνάντησιν.

ΜΟΣΧΑ, 22 (16. ύπρ.).—Ποιναι
φυλακίσεως 1112 συνολικώς έτών έπι-
τέλεσθησαν εις τέσσαρες Σοβιετικούς
λίτας "Όλους από ποδοσφαιρου, οι
όποιοι έχον προκαλέσει την διακοπήν
σημαντικού ποδοσφαιρικού άγώνος εις
το στάδιον Λένιν. (Πόσας, τον πα-
ράλθοντα μήνα. Η κληρονομία περί
της ως άνω καταδική των τεσσάρων
φύλακων δημοσιεύται εις το χθεσινόν
εύλλον του σοβιετικού εβδομαδιαίου
εβδομαδιαίου "Εβδομαδιαίου. Είναι η

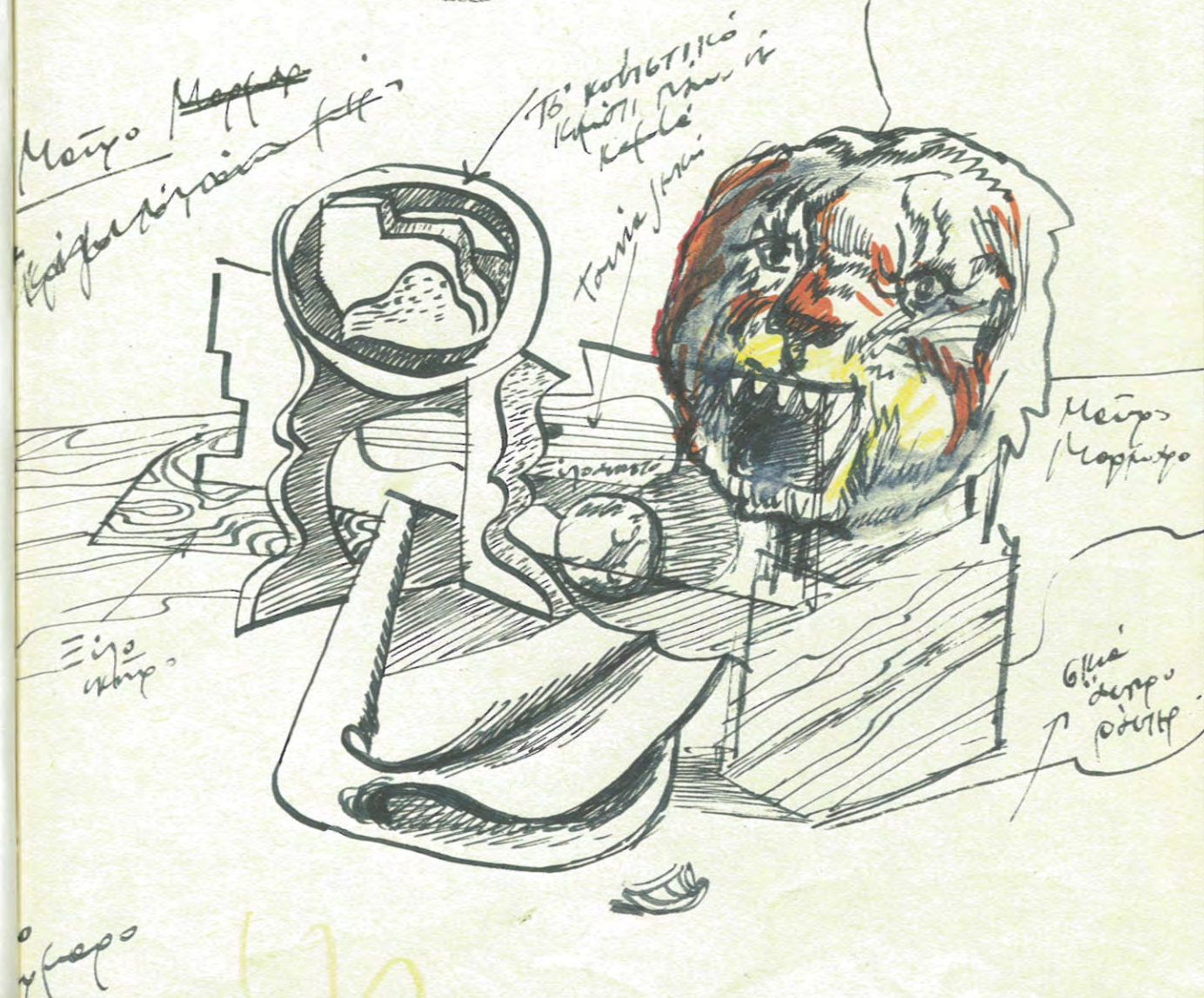
τουσ σπανδών
Ο άστρονομός θα
να περιστρέφεται εις
αυτήσ μια σχολική ύδα
σημαντικά φυσικά
θα καταστούν επίσης
στρα και οι πλανήται
εις τους άστρονόμους
νουν των τεχνητών
άκριώς είναι, διότι
παραιορτουται το
πικνά στρώματα τ
σφαίρας. Εντός
τεχνολόγος θα ίδ
μάτια την κατα
την επιφανείαν
ρη να δώσιν
στην το
Γην.
Από
ρα
προ
φασ
των
θα

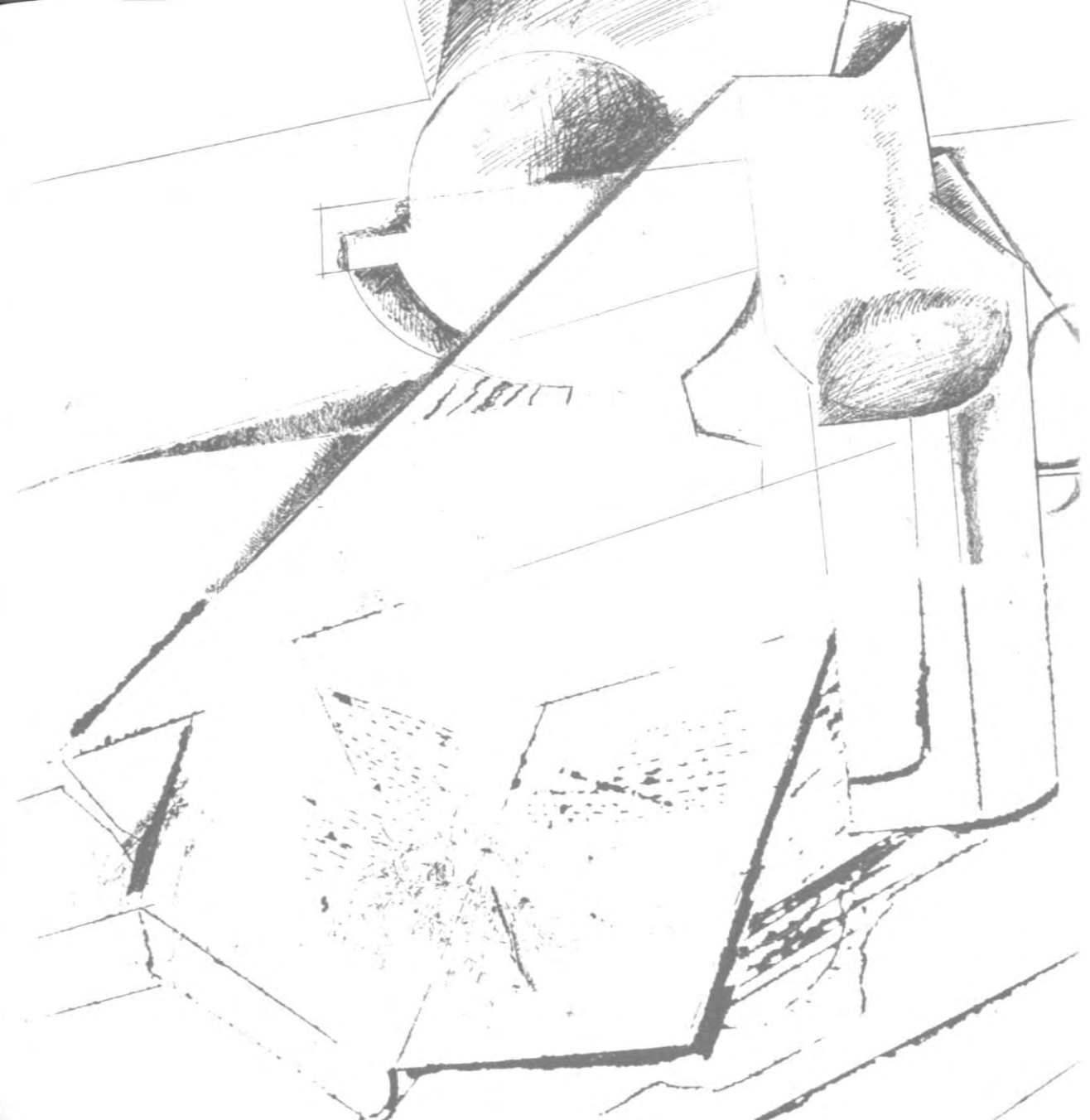
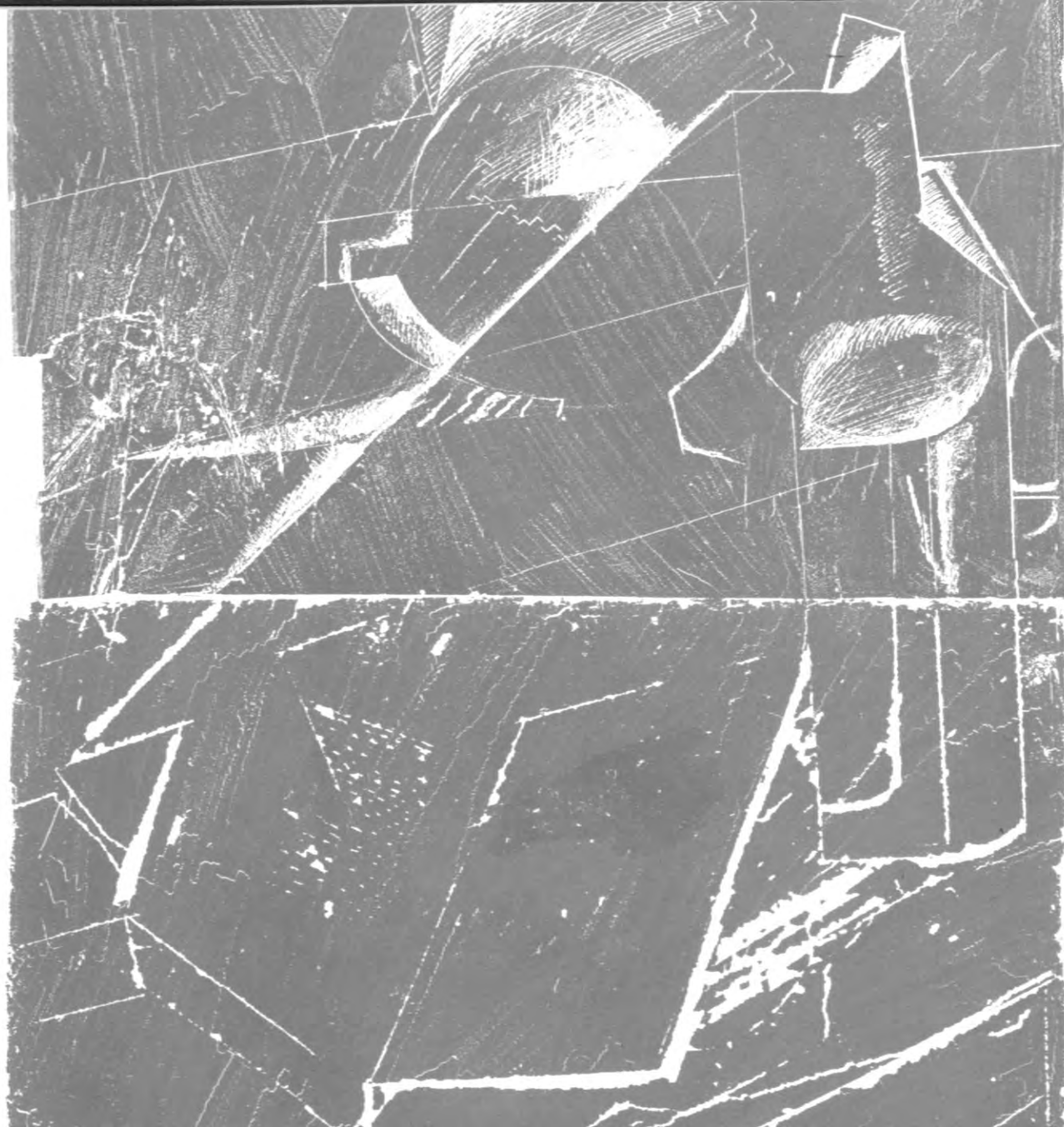

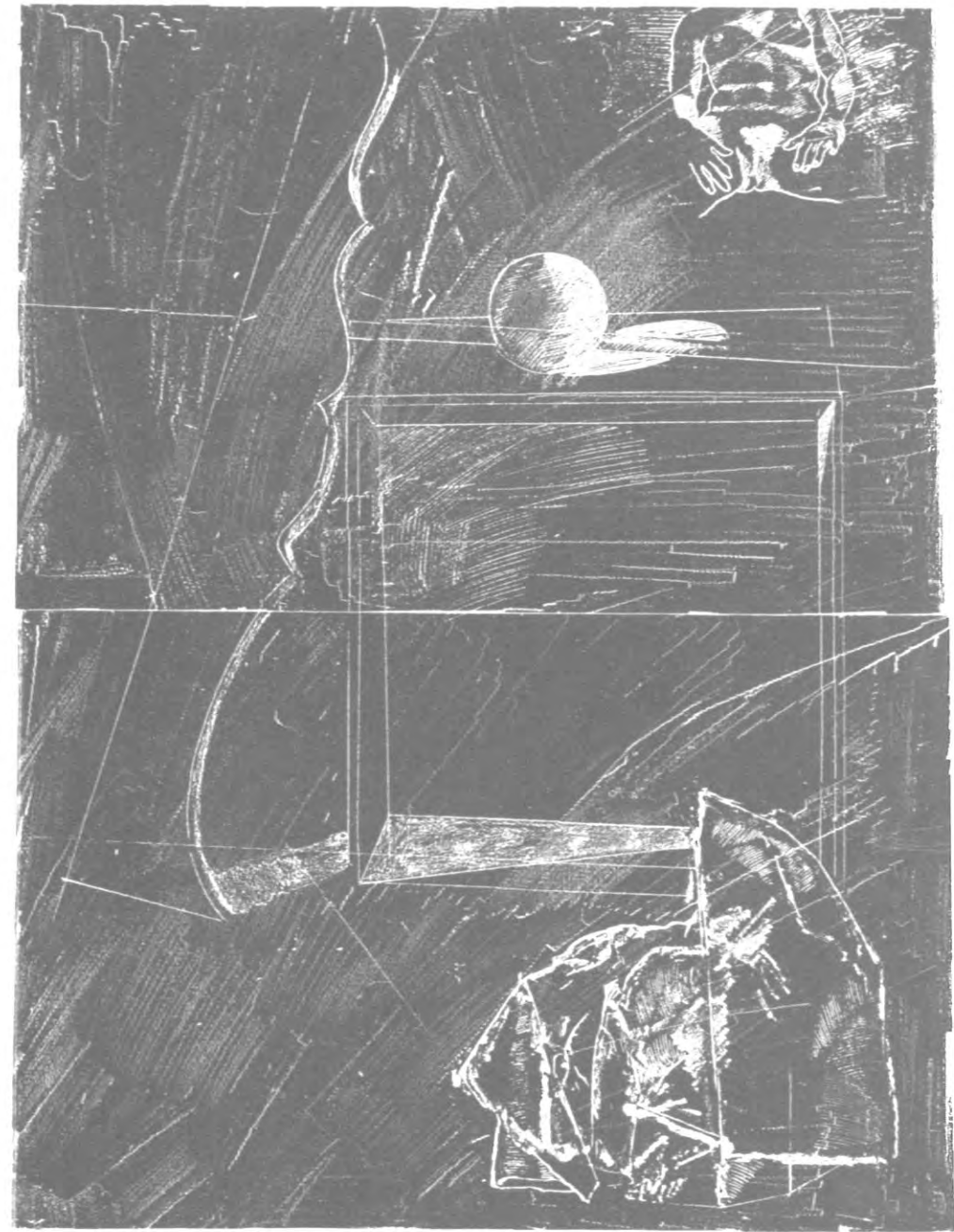
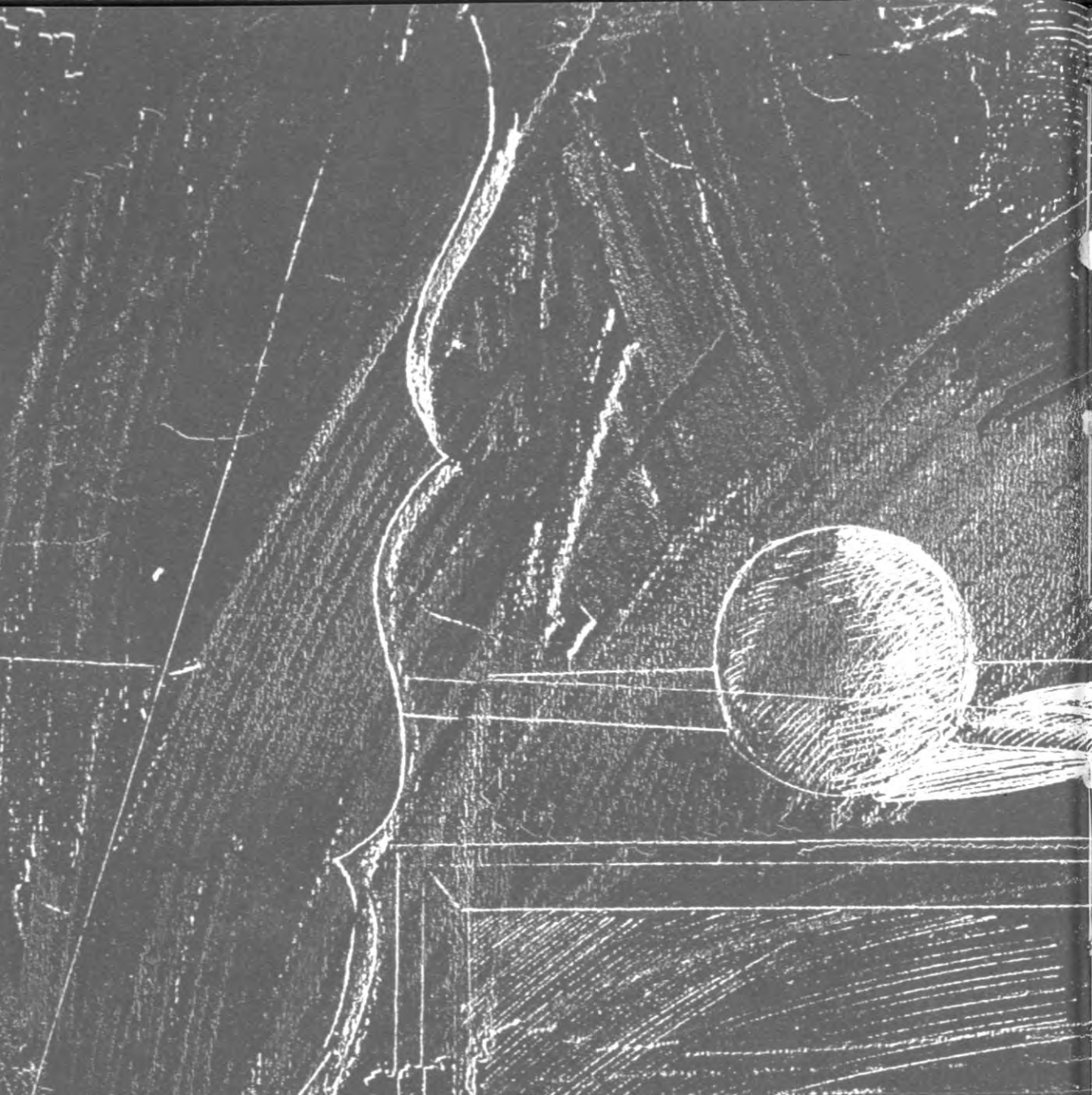

10.2.21
3.2.21

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ 1965-1976

ΤΟΥ ΑΛΕΚΟΥ ΒΛ. ΛΕΒΙΔΗ
ΠΟΥ ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΕ 600 ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΤΟΥ ΜΑΪΟΥ ΤΟΥ 2006
ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ
ΣΤΗ ΓΚΑΛΕΡΙ ΑΣΤΡΑ
ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΔΙΟ
ΜΕ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΚΥΡΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΚΑΛΕΡΙ ΑΣΤΡΑ

Στο άστρο αυτό ακόμη, 9 ποιήματα
του Ζβλ Λαφόργκ, σε μετάφραση
του Πώργου Κοροπούλη, Δεκέμβριος 1999

Η Πρώτη Στιγμή: Φλωρεντία, τέλη 13ου αιώνα,
12 ποιήματα των Guido Cavalcanti
& Dante Alighieri, σε μετάφραση
του Πώργου Κοροπούλη, Δεκέμβριος 2001

Διονύση Καψάλη, Δύο πεζά κείμενα
γιά την τέχνη της ανάγνωσης, Ιανουάριος 2003

Jean Paulhan: Έπιστολή στους ήγέτες
της αντίστασης, Μετάφραση Κωνσταντίνου
Παπαδιομάντη, Ιανουάριος 2003

Σωκράτη Κουγέα, Στο Ναντίλον το κέλυφος,
Μεγάλη πορεία προς την άκρη της γής,
Ιανουάριος 2003

Δημοσθένη Κοκκινίδη, Κείμενα για την Τέχνη,
Νοέμβριος 2004